

ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ทุเรียน (Durian)

จัดทำโดย กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์
กันยายน ๒๕๖๘

บทนำ

ทุเรียน (durian) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Durio zibethinus* Murr. วงศ์ Bombaceaceae ชื่อท้องถิ่นภาคเหนือเรียก มะทุเรียน ภาคใต้เรียก เรียน มาเลเซีย-ไต้หวัน เรียก ดูริยัน (กัวลาลัมเปอร์-เคดาห์) ดือแย (กลันตัน-ตรังกานู) คำว่าทุเรียนมาจากภาษามลายู ดูริแปลว่าหนาม และเสียงเอียนทำให้คำดังกล่าวเป็นคำนาม ส่วนชื่อสปีชีส์ มาจากชื่อวิทยาศาสตร์ของชะมดชนิดหนึ่ง Large Indian Civet (*Viverra zibetha*) ซึ่งชอบกินทุเรียนสุกเป็นอย่างยิ่งนั่นเอง ทุเรียนมีถิ่นกำเนิดบริเวณหมู่เกาะอินโดนีเซีย และแถบประเทศบรูไนและมาเลเซีย เป็นไม้ผลที่มีขนาด ผลใหญ่ มีหนามแหลม รสชาติหวานมัน ได้ชื่อว่าเป็นราชาของผลไม้ (King of the fruits) เป็นไม้ผลยืนต้น สูง ๕-๑๕ เมตร ทุเรียนมีใบเขียวตลอดปีเป็นใบเดี่ยวขนาดใหญ่เป็นคู่อยู่ตรงกันข้ามระนาบเดียวกัน ก้านใบกลมยาว ๒-๔ เซนติเมตร แผ่นใบรูปไข่แกมขอบขนานเรียบปลายใบ ใบเรียวยาวแหลมยาว ๑๐-๑๘ เซนติเมตร ผิวใบเรียบลื่น มีไขวาล ใบด้านบนมีสีเขียว ท้องใบสีน้ำตาล เส้นใบด้านล่างนูนเด่น

ทุเรียน ถือว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ เป็นผลไม้ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในระดับต้นๆ โดยในปี ๒๕๖๗ มีมูลค่าการส่งออกรวม ๔,๔๐๔.๙ ล้านบาทหรือ ๑๕๗,๕๐๖ ล้านบาท แบ่งเป็น ทุเรียนสด ๓,๗๕๕.๗ ล้านบาทหรือ ๑๓๔,๘๕๒ ล้านบาท และทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๖๔๙.๒ ล้านบาทหรือ ๒๒,๖๕๔ ล้านบาท ๒ เดือน ปี ๖๘ ส่งขายทุเรียนตลาดโลกแล้ว ๔,๓๗๔ ล้านบาท ล่าสุดปี ๒๕๖๘ ช่วง ๒ เดือนแรก (ม.ค. - ก.พ.) ไทยมีมูลค่าส่งออกรวม ๑๒๘.๕ ล้านบาทหรือ ๔,๓๗๔ ล้านบาท ปริมาณ ๒๔,๓๖๕ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๘๗ แบ่งเป็น ทุเรียนสด ๘๕.๘ ล้านบาทหรือ ๒,๙๑๘ ล้านบาทและ ทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๔๒.๗ ล้านบาทหรือ ๑,๔๕๖ ล้านบาท เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนพบว่า ไทยมีมูลค่าส่งออกทุเรียนรวม ๑๓๗.๙ ล้านบาทหรือ ๔,๘๒๒ ล้านบาท ปริมาณ ๒๔,๑๕๕ ตัน แบ่งเป็นทุเรียนสด ๙๙.๑ ล้านบาทหรือ ๓,๔๖๙ ล้านบาท และ ทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๓๘.๘ ล้านบาทหรือ ๑,๓๕๓ ล้านบาท

ในปัจจุบันมีการปลูกทุเรียนแพร่หลายทุกภูมิภาคของไทย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานสินค้าเกษตรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ “ทุเรียน” เพื่อเผยแพร่ ทำานนี้ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ หวังว่าข้อมูลเอกสารฉบับนี้ จะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนัก และขอขอบคุณแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนข้อมูลในการจัดทำหากมีข้อผิดพลาดประการใดสำนักงานฯ ก็ขอน้อมรับและนำไปปรับปรุงในคราวต่อไป

คณะผู้จัดทำ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์
กันยายน ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	ก
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของจังหวัด	๑
๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	๓
๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด	๗
๑.๓ ข้อมูลประชากร	๘
๑.๔ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม	๘
๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	๙
๑.๖ ข้อมูลด้านชลประทาน	๑๑
๑.๗ การใช้ประโยชน์และความเหมาะสมของดินเพื่อการเพาะปลูก	๑๔
๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด	๑๔
๑.๙ การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยจังหวัด	๒๓
๑.๑๐ ข้อมูลส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ของจังหวัด	๒๕
ส่วนที่ ๒ ทูเรียน	
๒.๑ ความเป็นมา	๒๘
๒.๒ สารอาหารและความสำคัญทางโภชนาการ	๒๙
๒.๓ ประเภทและชนิด	๓๒
๒.๔ การปลูกทุเรียน	๓๙
๒.๕ การจัดการ	๔๒
๒.๖ โรคทุเรียน	๔๗
๒.๗ การเก็บเกี่ยว	๔๘
๒.๘ มูลค่าทางเศรษฐกิจ	๔๘
เอกสารอ้างอิง	๔๙

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของจังหวัด

จังหวัดกาฬสินธุ์

ตราประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

สัญลักษณ์ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรูปบึงใหญ่ ตฤณชาติและเมฆพยับฝน หมายถึง สัญลักษณ์ของความชุ่มชื้นและความอุดมสมบูรณ์ของภูมิภาค ทิวเขาตรงสุดขอบฟ้า คือ แนวกันเขตแดนกับจังหวัดใกล้เคียง น้ำในบึงมีสีดำเพื่อให้ตรงกับชื่อของกาฬสินธุ์ ตั้งเป็นเมือง พ.ศ. ๒๓๓๖ จังหวัดกาฬสินธุ์แยกจาก จังหวัดมหาสารคาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ให้ชื่อย่อ "กส"

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกพยอม ชื่อวิทยาศาสตร์ Shorea roxburghii

G.Don วงศ์ DIPTEROCARPACEAE

ชื่อสามัญ Shorea white Meranti พะยอมเป็นพรรณไม้ยืนต้น

ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ ๑๕-๒๐ เมตร ทรงพุ่มกลม ผิวเปลือกสีน้ำตาลหรือเทา เนื้อไม้มีสีเหลืองแข็ง ลำต้นแตกเป็นร่อง ตามยาวมีสะเก็ดหนา ใบเป็นรูปมนรี ปลายใบแหลม โคนใบสอบมน

ขอบใบเรียบ ด้านหลังใบมีเส้นใบชัด ดอกออกเป็นช่อใหญ่ส่วนยอดของต้น ดอกมีกลีบ ๓ กลีบ โคนกลีบดอกติดกับก้านดอกมีลักษณะกลม กลีบดอกเรียบโค้งเล็กน้อย มีสีเหลืองอ่อน กลิ่นหอม

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นมะหาด เป็นไม้พระราชทานปลูกเพื่อเป็นมงคลประจำจังหวัด กาฬสินธุ์มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า

"ARTOCARPUS LAKOOCHA ROXB" อยู่ใน

วงศ์ MORACEAE เป็นต้นไม้สูง ๑๕ - ๒๕ เมตร

ใบเดี่ยวออกเรียงสลับ รูปขอบขนาน ปลายแหลม โคนเกือบมนใบ

มีขนสาบมือทั้งสองด้าน ใบดก ดอก ออกเป็นช่อรวมทรงเกือบกลมตามซอกใบและปลายกิ่งดอกเป็นสีเหลือง ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ ผล กลม ผิวขรุขระ สีเขียวเมื่อสุกจะเป็นสีเหลือง ผลโตเต็มที่เกือบเท่าผลส้มเขียวหวาน เนื้อด้านในของผล เป็นสีโอลด์โรส มีรสเปรี้ยวปนหวานเล็กน้อย สามารถรับประทานได้ มี ๔ - ๕ เมล็ด ออกผลประมาณเดือนมีนาคม ผลแก่เดือนพฤษภาคม เนื้อไม้ หยิบและแข็งมาก นิยมใช้ก่อสร้าง ทำเครื่องดนตรี เปลือกทำเชือกได้ ราก ให้สีเหลืองใช้ย้อมผ้า สรรพคุณทางยา แก่นมะหาด ต้มน้ำดื่มเป็นยาละลายเลือด แก้ลม แก้พิษ แก้ท้องผูก ราก ต้มน้ำดื่มแก้ไข้และขับพยาธิ

คำขวัญประจำจังหวัด

หลวงพ่อดำลือเลื่อง เมืองฟ้าแดดสงยาง
 โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย
 ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน
 มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี

๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

๑.๑.๑ ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๑) ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และอยู่ตอนกลางของภาค อยู่ระหว่าง เส้นรุ้งที่๑๖-๑๗ องศาเหนือ และอยู่ระหว่างเส้นแวงที่ ๑๐๓-๑๐๔ องศาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๕๑๙ กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ ๖,๙๔๖.๗๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔.๓ ล้านไร่

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดจังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมุกดาหาร

ทิศใต้ ติดจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดขอนแก่น

๑.๑.๒ สภาพพื้นที่ (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

จังหวัดกาฬสินธุ์มีลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกได้เป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่

๑) ลักษณะพื้นที่ตอนบน ได้แก่ บริเวณอำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอกมลาไสย อำเภอมัญจาคีรี อำเภอนาคูและอำเภอนาหว้า ซึ่งเป็นบริเวณแนวเทือกเขาภูพาน มีภูเขาสลับซับซ้อน และมีที่ราบในบริเวณระหว่างหุบเขาสลับกับป่าทึบ ได้แก่ ป่าดงมูล และป่าดงแม่แฝด บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหล่อเลี้ยงจังหวัดกาฬสินธุ์ที่สำคัญได้แก่ ลำน้ำปาว และลำน้ำพาน มีเขื่อนลำปาวเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง

๒) ลักษณะพื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ บริเวณอำเภอหนองกุ้งศรี อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอสมเด็จ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอนามน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอห้วยเม็ก ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาสลับกับป่าโปร่งและทุ่งราบ

๓) ลักษณะพื้นที่ตอนล่าง ได้แก่ บริเวณอำเภอยางตลาด อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอร่องคำ อำเภอกมลาไสยอำเภอดอนจาน และอำเภอฆ้องชัยลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นบริเวณที่รับน้ำชลประทาน จากโครงการชลประทานลำปาว และมีลำน้ำชี ลำน้ำพาน ลำห้วย บึง และ หนองน้ำทั่วไป

๑.๑.๓ ลักษณะดิน (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

จากการสำรวจสภาพดินของจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งดินตามลักษณะพื้นที่ที่เกิดและศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

๑) ดินที่เกิดในที่ราบน้ำท่วมถึง แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือดินที่เกิดตามสันริมฝั่งแม่น้ำ ได้แก่ ดินชุดเชียงใหม่ มีลักษณะเนื้อดินละเอียดปานกลางเนื้อดินด้านบนเป็นดินร่วน หรือร่วนปนทรายแบ่ง สีนํ้าตาลเข้ม หรือสีนํ้าตาลปนเทาเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดปานกลาง ถึงเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าของ PH อยู่ระหว่าง ๖.๐ – ๖.๕ ส่วนดินชั้นล่างมีลักษณะเนื้อดินไม่แน่นอน อาจเป็นดินร่วนหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแบ่ง สีนํ้าตาลหรือสีนํ้าตาลปนแดงหรือสีนํ้าตาลปนเหลืองเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง ค่าของ PH ประมาณ ๖.๕ – ๗.๐ เหมาะสำหรับทำนาปลูกข้าว

๒) ดินที่เกิดในที่ราบต่ำของตะพักลำน้ำ จะพบในบริเวณพื้นที่ที่มีระดับดิน สูงกว่าดินพวกแรก ที่ว่ามาแล้วเล็กน้อย ซึ่งพอจะแยกออกเป็น ๔ พวกใหญ่ๆ ดังนี้

- ดินที่มีเนื้อดินลึก ได้แก่ ดินชุดร้อยเอ็ด ที่พบมากที่สุด ดินชนิดนี้มีลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายละเอียด หรือดินร่วนสีนํ้าตาลปนเทาเข้ม มีปฏิกิริยาเป็นกรดแก่ หรือกรดปานกลาง ค่าของ PH ประมาณ ๕ – ๖ ดินนี้มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติทำให้ผลผลิตข้าวเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ถึงต่อไร่

- ดินที่มีเนื้อดินตื้น ได้แก่ ชุดดินอัน ดินเพ็ญ จะพบชั้นกรวดลูกรัง หรือชั้นศิลาแลงอยู่ตื้นประมาณ ๕๐ เซนติเมตร

- ดินที่เป็นทรายจัด ได้แก่ ดินชุดอุบลเป็นดินทรายร่วน ลึกเกิน ๘๐ เซนติเมตร

- ดินเค็ม ได้แก่ ดินชุดอุดร ในดินชุดนี้จะสังเกตเห็นง่ายในฤดูแล้งจะมีคราบเกลือขาวๆ อยู่ผิวดินบนสภาพดินดังกล่าวเหมาะสำหรับทำไร่นาสวนผสมเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ดินที่ดอน เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง และอ้อย อีกทั้งยังคงสภาพเป็นป่าธรรมชาติ ดินพวกนี้พบในพื้นที่ที่เรียกว่า ที่ราบของตะพักลำน้ำชั้นกลาง กับที่ราบของตะพักลำน้ำชั้นสูง มีลักษณะทั่วไปเป็นลุ่มๆ ดอนๆ แบบลูกคลื่น จะสังเกตได้ง่าย คือ อยู่สูงกว่าดินที่ใช้ทำนา

๑.๑.๔ ลักษณะภูมิอากาศ

๑) ภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ มีอากาศร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว โดยเฉลี่ยแล้วในปีหนึ่งๆ มีฝนตกประมาณ ๑๑๓ วัน ฤดูฝนเริ่มประมาณระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ ๑,๓๖๗.๑ มิลลิเมตรต่อปี เดือนกันยายน เป็นเดือนที่ฝนตกมากที่สุด ประมาณ ๒๓๘ มิลลิเมตร อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน ๔๑.๔ องศาเซลเซียส ต่ำสุดในเดือนมกราคม ๑๐.๐ องศาเซลเซียส

๒) ปริมาณน้ำฝน จากสถานีวัดน้ำฝนห้วยงานเขื่อนลำปาว (ข้อมูล ๑๐ ปี)

ตารางปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๗

ปี	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
๒๕๕๘	๑,๑๔๓.๘
๒๕๕๙	๑,๓๓๖.๓
๒๕๖๐	๑,๗๕๓.๔
๒๕๖๑	๑,๘๗๙.๖
๒๕๖๒	๑,๔๑๐.๑
๒๕๖๓	๑,๐๗๒.๔
๒๕๖๔	๑,๒๒๕.๒
๒๕๖๕	๑,๔๗๙.๕
๒๕๖๖	๑,๓๓๓.๙
๒๕๖๗	๑,๐๔๖.๘
รวม	๑๔,๘๙๐
เฉลี่ย ๑๐ ปี	๑,๓๕๓.๖

ที่มา : โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาวกาฬสินธุ์

๓) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ตารางอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗

ปี	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๒	๓๘.๕	๑๑.๖	๒๖.๖	๙๙	๒๒	๗๑
๒๕๖๓	๓๙.๖	๑๔	๒๗.๘๕	๙๙	๓๔	๗๒
๒๕๖๔	๔๑.๘	๑๐.๖	๒๗.๕	๙๙	๒๓	๗๒
๒๕๖๕	๓๙.๕	๙.๖	๒๗.๔	๑๐๐	๓๑	๗๘
๒๕๖๖	๓๘.๔	๑๐	๒๗.๑๕	๑๐๐	๓๑	๗๘
๒๕๖๗	๓๙.๗	๑๑	๒๘.๑	๙๙	๒๘	๗๕

ที่มา สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัด

๑.๑.๕ แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลอง บึง (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด/ทส.)

ห้วยยาง ลำพาน และลำปาว ลำน้ำทั้ง ๓ สายนี้ มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านพื้นที่ ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าคันโท อำเภอกำแพง อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอหนองกุงศรี อำเภอยางตลาด และอำเภอกมลาไสย ไหลไปบรรจบกับลำน้ำชีที่อำเภอร่องคำ

ลำน้ำยัง มีแหล่งกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ไหลผ่านอำเภอเขาวง อำเภอภูผินารายณ์ และอำเภอนามน แล้วไหลผ่านไปรวมกับแม่น้ำชีที่เขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำน้ำชี เป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนหนึ่งของลำน้ำชีไหลผ่านอำเภอกมลาไสย อำเภอยางตลาด อำเภอฆ้องชัย เป็นระยะทาง ๔๗ กิโลเมตร

ลำน้ำสายอื่นๆ เช่น ห้วยโพธิ์ ห้วยสีทน และห้วยแก่ง อยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอดอนจาน ห้วยผึ้ง ห้วยผา และห้วยสะทอ อยู่ในเขตอำเภอห้วยผึ้ง ลำน้ำจุมจัง อยู่ในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ ลำน้ำสายนาวี อยู่ในเขตอำเภอนาคู

๑.๑.๖ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด/ทส.)

๑) ป่าสงวนแห่งชาติ

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด ๑๔ ป่า เนื้อที่ตามกฎหมายกระทรวง ๑,๑๕๐,๐๕๙ ไร่ ยกพื้นที่ให้ สปก.๔๖๔,๕๕๐ ไร่ รายละเอียดของแต่ละพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติได้รวบรวมไว้ดังตาราง

ตารางป่าสงวนแห่งชาติของจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ ที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ตาม กฎหมายกระทรวง	เนื้อที่กรม อุทยานฯ ซ้อนทับ	เนื้อที่ สปก.	คงเหลือพื้นที่ ป่าสงวน แห่งชาติ
๑	ป่าแก้งกะอาม	๘๘,๕๖๒	๕๒,๒๐๙	๘,๗๕๑	๒๗,๖๐๒
๒	ป่าโคกกกลางหมื่น	๑๔,๙๑๘	-	๑๔,๙๑๘	-
๓	ป่าดงดำนไย	๗๖,๖๒๙	๑๙,๒๖๓	๑๑,๖๐๐	๔๕,๗๖๖
๔	ป่าดงนามน	๑๒,๕๕๐	-	๓๒	๑๒,๕๑๘
๕	ป่าดงบังอีแปลงที่สอง	๒,๘๕๐	๒,๘๕๐	-	-
๖	ป่าดงบังอีแปลงที่หนึ่ง	๑๒,๐๓๑	๗,๔๖๒	๒,๓๑๕	๒,๒๔๕
๗	ป่าดงมูล	๒๕๘,๕๒๖(ก้นออก)	๒,๘๕๔	๑๙๓,๐๖๓	๖๒,๖๐๙
๘	ป่าดงแม่แฝด	๑๑๙,๓๗๕	-	๘๙,๐๙๔	๓๐,๒๘๑
๙	ป่าดงระแนง	๖๙,๓๗๕	-	๑๘,๖๒๑	๕๐,๗๕๔
๑๐	ป่าดงหมู	๘๘,๐๗๕	๒,๘๕๔	๕๕๘	๘๔,๖๖๓
๑๑	ป่าดงห้วยผา	๑๐๘,๑๒๒(ก้นออก)	๑๓,๔๕๑	๓๙,๕๑๗	๕๕,๑๘๔
๑๒	ป่านาจารย์และป่าดง ขวาง	๔๘,๖๑๖ (ก้นออก)	-	๔๗,๓๑๘	๑,๒๙๘
๑๓	ป่าภูพาน	๒๑๔,๘๔๓	๘๖,๑๘๕	๑๕,๗๑๔	๑๑๒,๙๔๔
๑๔	ป่าภูโหล่ย	๓๘,๔๓๗	-	๒๓,๐๔๙	๑๕,๓๘๘
	รวม	๑,๑๕๐,๐๕๙	๑๘๗,๑๒๘	๔๖๔,๕๕๐	๕๐๑,๒๓๑

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๒ ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดกาฬสินธุ์

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละ	ที่ว่าการอำเภอ ห่างจากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน				
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร/ เมือง/ ตำบล	อบต.	ชุมชน
๑. เมืองกาฬสินธุ์	๖๙๑.๕๒๔	๙.๙๕	๐	๑๗	๑๘๕	๑๖	๑	๓๖
๒. ยางตลาด	๖๒๑.๐๘๔	๘.๙๔	๑๖	๑๕	๒๐๘	๘	๙	
๓. กุฉินารายณ์	๗๓๙.๒๔๗	๑๐.๖๔	๘๐	๑๒	๑๔๕	๕	๙	
๔. หนองกุงศรี	๖๒๖.๙๔๔	๙.๐๓	๖๒	๙	๑๑๓	๗	๓	
๕. ห้วยเม็ก	๒๙๑.๐๑๑	๔.๑๙	๔๘	๙	๘๔	๔	๗	
๖. กมลาไสย	๓๑๗.๓๒๙	๔.๕๗	๑๓	๘	๑๑๑	๕	๕	
๗. สมเด็จ	๔๕๔.๐๙๕	๖.๕๔	๔๒	๘	๙๔	๕	๔	
๘. สหัสขันธ์	๓๑๖.๔๐๒	๔.๕๕	๓๒	๘	๘๕	๖	๒	
๙. เขาวง	๒๐๕.๑๐๕	๒.๙๕	๙๘	๖	๗๑	๔	๒	
๑๐. คาม่วง	๖๒๑.๐๐๕	๘.๙๔	๘๕	๖	๗๑	๓	๕	
๑๑. ท่าคันโท	๓๙๓.๕๔๙	๕.๖๗	๑๐๙	๖	๖๐	๕	๑	
๑๒. นามน	๒๔๕.๓๒๙	๓.๕๓	๔๒	๕	๖๗	๒	๔	
๑๓. นาคู	๒๐๓.๐๙๒	๒.๙๒	๘๘	๕	๕๕	๒	๔	
๑๔. ฆ้องชัย	๑๓๖.๒๔๗	๑.๙๖	๓๘	๕	๔๘	๑	๔	
๑๕. ดอนจาน	๑๙๔.๙๖๑	๒.๘๑	๓๒	๕	๔๘	๒	๓	
๑๖. ห้วยผึ้ง	๒๕๖.๘๓๒	๓.๗๐	๕๙	๔	๕๒	๓	๒	
๑๗. สามชัย	๕๕๐.๘๕๓	๗.๙๓	๘๕	๔	๔๗	๐	๔	
๑๘. ร่องคำ	๘๒.๑๓๗	๑.๑๘	๓๘	๓	๔๐	๑	๒	
รวม	๖,๙๔๖.๗๔๖	๑๐๐		๑๓๕	๑,๕๘๔	๗๙	๗๑	๓๖

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด ข้อมูล วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๑.๓ ข้อมูลประชากร

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประชากรทั้งสิ้น ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๙๖๒,๔๔๔ คน แยกเป็นหญิง จำนวน ๔๘๗,๙๑๑ คน และชาย จำนวน ๔๗๔,๕๓๓ คน ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ รองลงมาคือ อำเภอยางตลาด และกุฉินารายณ์ ความหนาแน่นของประชากร ๑๔๑.๕๗ คน/ตารางกิโลเมตร

๑.๔ ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

จังหวัดกาฬสินธุ์มีการสืบสานประเพณีท้องถิ่นอีสาน “ฮิตสิบสอง คองสิบสี่” เช่น งานมหรหรรโปงกลางแพรวา และงานกาชาด งานมหรหรรมิจิตรแพรวาราชนิแห่งใหม่ งานบุญบั้งไฟตะไลล้านบ้านกุดหว้า งานสงกรานต์พระธาตุยาครู งานประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ งานบุญคุณลาน และมหรหรรเสี่ยงกลองกิ่ง

ประเพณีท้องถิ่นอีสาน “ฮิตสิบสอง คองสิบสี่” คำว่า “ฮิต” คือ “จาริต” และ “สิบสอง” หมายถึง สิบสองเดือน ดังนั้น “ฮิตสิบสอง” จึงหมายถึงประเพณีที่ชาวลาวในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี เป็นการผสมผสานพิธีกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องผีและพิธีกรรมทางการเกษตรเข้ากับพิธีกรรมทางพุทธศาสนา ขณะที่ “คองสิบสี่” เป็นคำและข้อปฏิบัติคู่กับ “ฮิตสิบสอง” คำว่า “คอง” แปลว่า แนวทาง หรือครรลอง ธรรมเนียมประเพณี และ “สิบสี่” หมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางปฏิบัติสิบสี่ข้อ ดังนั้น “คองสิบสี่” จึงหมายถึง ข้อวัตรหรือแนวทางที่ประชาชนทุกระดับ นับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ ผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง พระสงฆ์ และคนธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติสิบสี่ข้อ

นอกนี้ยังมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์อย่าง “วัฒนธรรมภูไท” หรือ “วัฒนธรรมผู้ไท” ชาวผู้ไทเป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพมาจากเมืองวัง และเมืองตะโปน ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองสหัสวันเขต ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน และแยกย้ายกันตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณเทือกเขาภูพานในเขต ๓ จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม โดยชาวผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเขาวง อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอคำม่วง ชาวผู้ไท จะมีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การฟ้อน ลักษณะการสร้างบ้านเรือน ลักษณะทางสังคม และวิถีชีวิต เป็นต้น

๑.๕ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑.๕.๑ เศรษฐกิจโดยภาพรวมจังหวัดกาฬสินธุ์

(หน่วย:ล้านบาท)

กิจกรรมการผลิต	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
ภาคเกษตร	๑๓,๕๓๗	๑๓,๔๒๘	๑๕,๙๑๐	๑๖,๔๐๒
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๑๓,๕๓๗	๑๓,๔๒๘	๑๕,๙๑๐	๑๖,๔๐๒
ภาคนอกเกษตร	๔๔,๘๙๔	๔๘,๑๗๗	๕๐,๘๑๖	๔๙,๖๗๕
อุตสาหกรรม	๑๐,๒๕๓	๑๒,๘๗๘	๑๓,๒๖๖	๑๒,๗๒๕
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๙	๙	๙	๐
การผลิต	๘,๘๕๒	๑๑,๔๗๙	๑๑,๘๖๑	๑๐,๙๕๙
การไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	๑,๒๖๒	๑,๒๔๒	๑,๒๔๖	๑,๖๐๙
การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๑๓๐	๑๔๘	๑๕๐	๑๕๗
การบริการ	๓๔,๖๔๐	๓๕,๒๙๙	๓๗,๕๔๙	๓๖,๙๕๐
การก่อสร้าง	๒,๗๓๗	๒,๙๓๑	๒,๙๘๑	๒,๐๗๐
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และ จักรยานยนต์	๖,๗๘๓	๖,๖๔๑	๗,๐๒๗	๗,๑๕๓
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๑,๑๖๘	๑,๓๖๙	๑,๔๒๒	๑,๔๖๒
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๒๓๙	๒๔๖	๓๔๘	๓๔๓
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๓๘๒	๓๗๖	๓๒๙	๓๑๘
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๔,๘๖๒	๕,๐๑๙	๕,๔๙๒	๕,๗๐๗
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๓,๖๒๘	๓,๓๓๔	๔,๑๐๑	๓,๗๒๒
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	๕๗	๕๑	๕๗	๖๖
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๓๘	๖๐	๔๒	๔๗
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการ ประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๔๙๘	๒,๖๑๗	๒,๖๓๓	๒,๕๗๑
การศึกษา	๙,๒๗๖	๙,๕๕๕	๙,๗๘๖	๙,๙๘๕
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๑๘๒	๒,๓๖๒	๒,๕๔๖	๒,๖๖๗
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๑๓๙	๑๕๔	๑๘๙	๒๓๖
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๖๕๒	๕๘๔	๕๙๖	๖๐๒
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๕๘,๔๓๑	๖๑,๖๐๕	๖๖,๗๒๖	๖๖,๐๗๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (บาท)	๗๓,๗๔๒	๗๘,๑๖๙	๘๕,๑๓๕	๘๔,๗๘๕
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๙๒	๗๘๘	๗๘๔	๗๗๙

อัตราการหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

อัตราการหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ปี ๒๕๖๖ แบบปริมาณลูกโซ่ (ในปี ๒๕๖๖) พิจารณาจากมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ หดตัวร้อยละ ๐.๙๘ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๗.๖๘ ในปี ๒๕๖๕ เป็นผลมาจากภาคเกษตรหดตัว ร้อยละ ๓.๑๐ และภาคนอกเกษตร หดตัวร้อยละ ๒.๒๕

การผลิตภาคการเกษตร ในปี ๒๕๖๖ หดตัวร้อยละ ๓.๑๐ โดยการหดตัว มีปัจจัยสำคัญมาจากผลผลิตพืชหลัก เช่น ข้าวเปลือก อ้อย มันสำปะหลังขยายตัวสูง ประสบปัญหาด้านราคา และภัยธรรมชาติ

การผลิตภาคนอกเกษตร ในปี ๒๕๖๖ หดตัวร้อยละ ๒.๒๕ เป็นผลมาจากภาคการก่อสร้าง ลดร้อยละ ๓๐.๕๖ ส่งผลกระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์ ที่ลดลงร้อยละ ๙.๒๕ เช่นกัน

๑.๕.๒ โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป (ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัด)

โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ ขึ้นอยู่กับการผลิตภาคเกษตรกรรม (สาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง) มีมูลค่า ๑๖,๔๐๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และการผลิตภาคนอกเกษตร มีมูลค่า ๔๙,๖๗๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ประกอบด้วยสาขาที่สำคัญได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ ๑๙.๒๕ สาขาการศึกษา ร้อยละ ๑๕.๑๑ สาขาการขนส่ง การขายปลีก ร้อยละ ๑๐.๘๒ สาขากิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย ร้อยละ ๘.๖๓ สาขาอสังหาริมทรัพย์ ร้อยละ ๕.๖๓ สาขาก่อสร้าง ร้อยละ ๓.๑๓ สาขาการบริหารราชการ ร้อยละ ๓.๘๙ สาขากิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ ร้อยละ ๔.๐๔ สาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า ร้อยละ ๒.๒๑ และสาขาอื่น ๆ ร้อยละ ๕ การผลิตทั้ง ๒ ภาค จำแนกตามสาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรมและการประมง	สัดส่วนร้อยละ ๒๔.๘๒	มูลค่า ๑๖,๔๐๒	ล้านบาท
๒. สาขาอุตสาหกรรม	สัดส่วนร้อยละ ๑๙.๒๕	มูลค่า ๑๒,๗๒๕	ล้านบาท
๓. การศึกษา	สัดส่วนร้อยละ ๑๕.๑๑	มูลค่า ๙,๙๘๕	ล้านบาท
๔. สาขาการขนส่ง ขายปลีก	สัดส่วนร้อยละ ๑๐.๘๒	มูลค่า ๗,๑๕๓	ล้านบาท
๕. สาขากิจกรรมทางการเงิน	สัดส่วนร้อยละ ๘.๖๔	มูลค่า ๕,๗๐๗	ล้านบาท
๖. สาขาอสังหาริมทรัพย์	สัดส่วนร้อยละ ๕.๖๓	มูลค่า ๓,๗๒๒	ล้านบาท
๗. สาขาก่อสร้าง	สัดส่วนร้อยละ ๓.๑๓	มูลค่า ๒,๐๗๐	ล้านบาท
๘. สาขาการบริหารราชการ	สัดส่วนร้อยละ ๓.๘๙	มูลค่า ๒,๕๗๑	ล้านบาท
๙. สาขาบริการสุขภาพ	สัดส่วนร้อยละ ๔.๐๓	มูลค่า ๒,๖๖๗	ล้านบาท
๑๐. สาขาขนส่ง	สัดส่วนร้อยละ ๒.๒๑	มูลค่า ๑,๔๖๒	ล้านบาท
๑๑. สาขาอื่นๆ	สัดส่วนร้อยละ ๖.๐๒	มูลค่า ๙๑๑	ล้านบาท

ตารางแสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

GPP	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปี	๕๘,๔๓๑	๖๑,๖๐๕	๖๖,๗๒๖	๖๖,๐๗๗
ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)	๗๓,๗๔๒	๗๘,๑๖๙	๘๕,๑๓๕	๘๔,๗๘๕
อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อคนต่อปี (ร้อยละ)		+๖.๐	+๘.๙๑	-๐.๔๑

ในปี ๒๕๖๖ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว ๘๔,๗๘๕ บาท/คน/ปี หดตัวร้อยละ ๐.๔๑ จากปีที่ผ่านมา

๑.๖ ข้อมูลด้านชลประทาน

พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน (ที่มา : โครงการชลประทานกาฬสินธุ์)

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ชลประทานประมาณ ๖๔๓,๘๙๒ ไร่ มีระบบชลประทานขนาดใหญ่ ๑ แห่ง ได้แก่ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ซึ่งสามารถกักเก็บน้ำได้ ๑,๙๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพาะปลูกในฤดูฝนได้ประมาณ ๓๐๖,๙๖๓ ไร่ และส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งได้ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ ไร่ มีพื้นที่รับผลประโยชน์ ๓๓๘,๘๐๐ ไร่ ระบบชลประทานขนาดกลาง ๑๘ แห่ง ระบบชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๒๖๙ โครงการ และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน ๘๙ โครงการ

๑.๖.๑ ระบบชลประทานขนาดใหญ่

จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่รับประโยชน์และพื้นที่ชลประทานของโครงการชลประทานขนาดใหญ่ จำนวน ๑ แห่ง พื้นที่รับประโยชน์ ๒๙๖,๐๓๕ ไร่

ลำดับที่	ชื่ออ่างเก็บน้ำ	พื้นที่รับประโยชน์	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	เขื่อนลำปาว	อ.ยางตลาด	๘๒,๐๖๒
		อ.เมือง	๙๓,๑๗๓
		อ.กมลาไสย	๘๐,๒๗๕
		อ.ฆ้องชัย	๔๐,๕๒๕
รวม			๒๙๖,๐๓๕

ที่มา : โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว

๑.๖.๒ ระบบชลประทานขนาดกลาง

จังหวัดกาฬสินธุ์มีระบบชลประทานขนาดกลาง ๑๘ แห่ง ปริมาณกักเก็บน้ำอยู่ที่ ๙๐.๔๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ ๘๒,๒๗๐ ไร่

ลำดับที่	ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ที่ตั้ง		ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
		ตำบล	อำเภอ		
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยสีทน	โพนทอง	เมือง	๓.๕๕๐	๖,๗๐๗
๒	อ่างเก็บน้ำห้วยแก่ง	ดงพุง	ดอนจาน	๒๓.๓๒๕	๑๐,๕๓๔
๓	อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์	ห้วยโพธิ์	เมือง	๒.๔๔๔	๒,๖๙๐
๔	อ่างเก็บน้ำห้วยผึ้ง	นิคมห้วยผึ้ง	ห้วยผึ้ง	๔.๑๕๐	๑,๐๔๙
๕	อ่างเก็บน้ำห้วยผา	นิคมห้วยผึ้ง	ห้วยผึ้ง	๖.๔๒๒	๑๕,๓๘๗
๖	อ่างเก็บน้ำห้วยสะทต	คำบง	ห้วยผึ้ง	๑๑.๖๖๐	๗,๘๔๓
๗	อ่างเก็บน้ำจุมจัง	กุดหว้า	กุฉินารายณ์	๗.๓๘๑	๘,๓๓๔
๘	อ่างเก็บน้ำหนองหมาจอก	ยางตลาด	ยางตลาด	๐.๗๒๕	๔๗๘

ลำดับที่	ชื่ออ่างเก็บน้ำ	ที่ตั้ง		ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
		ตำบล	อำเภอ		
๙	อ่างเก็บน้ำบึงอร่าม	ยางตลาด	ยางตลาด	๓.๖๐๐	๒,๐๐๙
๑๐	อ่างเก็บน้ำห้วยวังลิ้นฟ้า	คำเหมือดแก้ว	ห้วยเม็ก	๓.๓๕๐	๒,๗๖๑
๑๑	อ่างเก็บน้ำหนองหญ้าม้า	อีตู้อ	ยางตลาด	๒.๕๕๘	๓,๐๐๐
๑๒	อ่างเก็บน้ำหนองบ้านสา	คลองขาม	ยางตลาด	๐.๕๕๔	๙๖๓
๑๓	อ่างเก็บน้ำห้วยมะโน	นาคู	นาคู	๕.๘๑๕	๓,๐๑๘
๑๔	อ่างเก็บน้ำสายนาเวียง	คุ้มเก่า	เขาวง	๐.๙๖๑	๔๕๙
๑๕	อ่างเก็บน้ำห้วยจาน	บ่อแก้ว	นาคู	๐.๒๕๐	๔,๔๐๐
๑๖	อ่างเก็บน้ำห้วยสังเคียบ	แซงบาดาล	สมเด็จ	๗.๕๐๐	๕,๑๓๐
๑๗	อ่างเก็บน้ำลำพะยัง (ตอนบน)	สงเปลือย	เขาวง	๔.๑๓๗	๕,๖๐๐
๑๘	อ่างเก็บน้ำห้วยสมอทบ	ดินจี่	คำม่วง	๒.๐๖	๑,๙๐๘
รวม				๙๐.๔๔๗	๘๒,๒๗๐

ที่มา : โครงการชลประทานกาฬสินธุ์

๑.๖.๓ ระบบชลประทานขนาดเล็ก

จังหวัดกาฬสินธุ์มีระบบชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๒๖๙ โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ ๗๕,๖๓๙ ไร่

ลำดับที่	อำเภอ	ชลประทานขนาดเล็ก	
		จำนวนโครงการ (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
๑	อำเภอเมือง	๒๐	๖,๔๖๕
๒	อำเภอกมลาไสย	๓	๘๒๐
๓	อำเภอร่องคำ	๒	๗,๓๗๐
๔	อำเภอนามน	๙	๒,๐๐๐
๕	อำเภอห้วยผึ้ง	๖	๕๕๖
๖	อำเภอกุฉินารายณ์	๔๕	๑๗,๖๙๒
๗	อำเภอยางตลาด	๑๑	๖๓๐
๘	อำเภอห้วยเม็ก	๑๖	๒,๖๙๕
๙	อำเภอหนองกุงศรี	๑๑	๑,๐๒๕
๑๐	อำเภอท่าคันโท	๙	๒,๐๑๐
๑๑	อำเภอสหัสขันธ์	๒๕	๕,๓๕๘
๑๒	อำเภอคำม่วง	๒๕	๖,๔๒๖
๑๓	อำเภอสามชัย	๗	๖๕๔

ลำดับที่	อำเภอ	ชลประทานขนาดเล็ก	
		จำนวนโครงการ (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
๑๔	อำเภอสมเด็จ	๒๔	๘,๒๖๐
๑๕	อำเภอเขาวง	๑๘	๕,๗๘๐
๑๖	อำเภอนาคู	๑๔	๙๘๐
๑๗	อำเภอดอนจาน	๒๒	๖,๑๘๘
๑๘	อำเภอฆ้องชัย	๒	๗๕๐
รวม		๒๖๙	๗๕,๖๓๙

ที่มา : โครงการชลประทานกาฬสินธุ์

๑.๖.๔ โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

จังหวัดกาฬสินธุ์มีโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน ๘๙ โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ ๑๘๙,๙๔๘ ไร่

ลำดับที่	อำเภอ	โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	
		จำนวนโครงการ (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
๑	อำเภอเมือง	๓	๔,๐๐๐
๒	อำเภอกมลาไสย	๑๘	๒๗,๔๑๑
๓	อำเภอร่องคำ	๑๐	๑๗,๓๖๒
๔	อำเภอห้วยผึ้ง	๒	๓,๕๐๐
๕	อำเภอกุฉินารายณ์	๑๙	๒๙,๗๐๓
๖	อำเภอยางตลาด	๙	๑๘,๓๑๕
๗	อำเภอห้วยเม็ก	๒	๓,๕๐๐
๘	อำเภอหนองกุงศรี	๒	๒,๖๒๐
๙	อำเภอท่าคันโท	๒	๑,๗๐๐
๑๐	อำเภอสหัสขันธ์	๗	๕๘,๐๒๐
๑๑	อำเภอสามชัย	๖	๙,๑๘๐
๑๒	อำเภอฆ้องชัย	๘	๑๓,๔๓๗
๑๓	อำเภอนามน	๑	๑,๒๐๐
รวม		๘๙	๑๘๙,๙๔๘

ที่มา : โครงการชลประทานกาฬสินธุ์

๑.๗ การใช้ประโยชน์และความเหมาะสมของดินเพื่อการเพาะปลูก

การใช้ประโยชน์และความเหมาะสมของดินเพื่อการเพาะปลูก (Agri-Map analytic) พื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม สำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

- พื้นที่เหมาะสมปลูกข้าว	S๑ จำนวน ๓๗๔,๗๕๙ ไร่ S๓ จำนวน ๘๕๖,๖๐๖ ไร่	S๒ จำนวน ๔๒๐,๔๑๔ ไร่ N จำนวน ๑,๙๗๓,๓๘๔ ไร่
- พื้นที่เหมาะสมปลูกมันสำปะหลัง	S๑ จำนวน ๘๖,๔๙๓ ไร่ S๓ จำนวน ๓๕,๒๗๘ ไร่	S๒ จำนวน ๒,๐๕๙,๐๖๑ ไร่ N จำนวน ๑,๔๔๐,๕๖๗ ไร่
- พื้นที่เหมาะสมปลูกยางพารา	S๑ จำนวน ๒๓,๔๕๒ ไร่ S๓ จำนวน ๑๘,๘๒๑ ไร่	S๒ จำนวน ๒,๗๐๒,๑๑๙ ไร่ N จำนวน ๘๘๐,๗๓๙ ไร่
- พื้นที่เหมาะสมปลูกอ้อย	S๑ จำนวน ๑๗,๐๕๖ ไร่ S๓ จำนวน ๑๐๓,๘๕๑ ไร่	S๒ จำนวน ๒,๑๘๙,๓๒๒ ไร่ N จำนวน ๑,๓๑๕,๑๘๗ ไร่

๑.๘ ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัด

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ ๖,๙๔๖.๗๔๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔,๓๔๑,๗๑๖ ไร่ มีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ รวมทั้งสิ้น ๒,๖๗๒,๗๑๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๕ ของพื้นที่ทั้งหมด และเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ทั้งสิ้น ๑๖๕,๒๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๑๐ ของครัวเรือนทั้งจังหวัด

๑) ผลผลิตข้าว

“ข้าว” เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดกาฬสินธุ์ และมีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด โดยทั่วไปจะเป็นการปลูกข้าวนาปี และข้าวนาปรัง ต่อมาจังหวัดได้ส่งเสริมการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดภัย (GAP) และข้าวหอมมะลิอินทรีย์

๑.๑ ข้าวนาปี

ปี	จำนวนพื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ความชื้น ๑๕% (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	รายได้จากการจำหน่าย (บาท)
๒๕๖๑	๑,๔๗๐,๐๓๖	๑,๔๒๔,๕๖๖	๕๒๗,๐๙๗	๓๗๐	๙,๗๑๑	๓,๕๑๖.๑๑	๒๐๕,๔๔๔.๙๕	๒,๓๔๑,๑๗๗,๙๓๐.๕๘
๒๕๖๒	๑,๔๘๕,๖๓๕	๑,๓๗๘,๒๗๘	๕๑๓,๒๐๗	๓๗๒	๑๐,๐๙๙	๓,๖๔๐.๐๒	๑๙๑,๑๕๔.๖๖	๒,๖๔๑,๓๕๕,๗๗๓.๓๑
๒๕๖๓	๑,๕๐๖,๘๙๒	๑,๔๘๑,๙๗๓	๕๕๓,๖๖๕	๓๗๔	๘,๙๘๖	๓,๔๖๙.๖๐	๒๓๑,๐๖๑.๖๒	๒,๔๐๖,๕๘๖,๔๐๕.๕๓
๒๕๖๔	๑,๕๑๐,๒๙๓	๑,๔๖๔,๙๐๒	๕๔๙,๒๑๕	๓๗๕	๘,๓๖๒	๓,๕๔๐.๐๐	๒๒๙,๑๘๗.๔๒	๑,๙๕๐,๑๕๕,๗๕๖.๗๘
๒๕๖๕	๑,๕๐๕,๔๗๑	๑,๔๑๗,๓๖๙	๕๒๘,๐๒๗	๓๗๓	๑๐,๒๐๘	๓,๙๔๗.๔๖	๒๒๒,๕๖๓.๓๘	๒,๒๗๑,๙๒๖,๙๘๘.๑๔
๒๕๖๖	๑,๕๐๓,๘๙๐	๑,๔๐๓,๓๗๖	๕๐๙,๖๔๔	๓๖๓	๑๑,๔๑๓	๓,๗๙๙.๘๘	๒๑๔,๘๑๔.๙๕	๒,๔๕๑,๖๘๒,๙๗๘.๗๐
๒๕๖๗	๑,๔๙๑,๖๓๐	๑,๓๘๙,๑๖๖	๕๒๐,๐๕๔	๓๗๔	๑๑,๔๖๓	๓,๖๑๐.๒๒	๒๑๙,๒๐๒.๗๖	๒,๕๑๒,๗๒๑,๒๔๙.๓๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๑.๑ ข้าวเจ้านาปี (ข้าวเจ้าหอมมะลิ)

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ความชื้น ๑๕% (กก./ไร่)	ราคาที่จะ เกษตรกรขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๔๒๕,๕๘๑	๔๑๑,๕๓๕	๑๕๐,๙๗๑	๓๖๗	๑๕,๓๐๓	๔,๒๔๑
๒๕๖๒	๔๒๖,๘๖๗	๓๙๑,๖๙๖	๑๔๗,๔๙๓	๓๗๗	๑๓,๘๖๕	๔,๕๕๕
๒๕๖๓	๔๒๗,๐๑๔	๔๒๐,๖๕๒	๑๕๕,๔๔๓	๓๗๐	๑๐,๖๒๓	๔,๐๐๕
๒๕๖๔	๔๓๐,๕๕๗	๔๑๗,๓๐๙	๑๕๕,๒๒๑	๓๗๒	๑๐,๐๔๐	๔,๐๘๖
๒๕๖๕	๔๒๘,๓๑๘	๔๑๐,๒๔๓	๑๕๑,๑๙๖	๓๖๙	๑๓,๒๖๓	๔,๕๕๒
๒๕๖๖	๔๓๑,๐๑๕	๔๐๔,๒๙๒	๑๔๖,๕๔๕	๓๖๒	๑๓,๓๙๗	๔,๔๔๔
๒๕๖๗	๔๒๙,๑๔๒	๔๐๐,๘๑๙	๑๔๘,๔๘๓	๓๗๐	๑๕,๐๕๖	๔,๑๓๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๑.๒ ข้าวเจ้านาปี (ข้าวเจ้าอื่นๆ)

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อ เนื้อที่เพาะปลูก (กก./ไร่)	ราคาที่จะ เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๑๑,๒๒๓	๑๐,๘๕๗	๔,๘๑๔	๔๔๓	๗,๙๒๐	๓,๔๗๐
๒๕๖๒	๑๐,๙๕๗	๑๐,๔๔๔	๔,๙๒๙	๔๗๒	๘,๓๕๙	๓,๗๔๔
๒๕๖๓	๑๒,๒๙๖	๑๑,๙๓๘	๕,๗๕๒	๔๘๒	๘,๒๕๓	๓,๗๗๗
๒๕๖๔	๑๑,๒๖๐	๑๑,๑๕๑	๔,๗๓๕	๔๒๕	๗,๙๘๖	๓,๔๑๔
๒๕๖๕	๑๑,๒๓๐	๑๐,๙๘๓	๔,๖๔๙	๔๒๓	๙,๑๘๒	๓,๘๗๔
๒๕๖๖	๑๐,๑๓๖	๙,๘๘๓	๔,๑๗๖	๔๒๓	๑๐,๕๗๙	๓,๗๗๙
๒๕๖๗	๘,๒๐๔	๘,๑๖๓	๓,๕๑๑	๔๓๐	๙,๕๒๑	๓,๕๒๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๑.๓ ข้าวเหนียวนาปี

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อ เนื้อที่เพาะปลูก (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๑,๐๓๓,๒๓๒	๑,๐๐๒,๑๗๔	๓๗๑,๓๑๒	๓๗๑	๑๐,๐๖๗	๓,๖๘๒
๒๕๖๒	๑,๐๔๗,๘๑๑	๙๗๖,๑๓๘	๓๖๐,๗๘๕	๓๗๐	๑๓,๗๙๘	๓,๖๗๗
๒๕๖๓	๑,๐๖๗,๕๕๒	๑,๐๔๙,๓๘๓	๓๙๒,๔๗๐	๓๗๔	๑๐,๐๗๑	๓,๕๕๓
๒๕๖๔	๑,๐๖๘,๔๗๖	๑,๐๓๖,๔๔๒	๓๘๙,๒๕๙	๓๗๖	๗,๙๒๕	๓,๖๐๙
๒๕๖๕	๑,๐๖๖,๕๕๒	๑๐๒๑,๒๖๖	๓๗๗,๗๔๘	๓๗๐	๙,๘๓๙	๓,๙๒๗
๒๕๖๖	๑,๐๖๒,๗๓๙	๙๘๙,๒๐๑	๓๕๘,๙๒๓	๓๖๓	๑๑๖๙๐	๓,๘๕๘
๒๕๖๗	๑,๐๕๔,๒๘๔	๙๘๐,๑๘๔	๓๖๘,๐๖๐	๓๗๖	๑๒,๔๔๗	๓,๗๔๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๒ ข้าวนาปรัง

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๒๘๐,๖๑๖	๒๗๙,๙๗๐	๑๗๙,๒๗๔	๖๔๐	๗,๗๙๐	๔,๙๔๓
๒๕๖๒	๒๘๙,๘๖๕	๒๘๘,๕๑๘	๑๘๐,๔๒๒	๖๒๕	๙,๑๗๐	๔,๘๗๐
๒๕๖๓	๒๙๒,๖๓๘	๒๘๙,๓๒๒	๑๘๖,๖๑๔	๖๔๕	๘,๖๔๐	๔,๙๒๗
๒๕๖๔	๒๖๖,๒๙๑	๒๖๕,๒๘๓	๑๗๑,๓๘๒	๖๔๖	๘,๗๕๔	๕,๕๓๑
๒๕๖๕	๒๗๕,๘๔๖	๒๗๔,๘๘๗	๑๗๙,๖๕๖	๖๕๔	๙,๐๑๖	๕,๘๐๘
๒๕๖๖	๒๗๙,๕๑๙	๒๗๘,๑๔๓	๑๘๒,๑๘๑	๖๕๕	๑๑,๗๓๙	๕,๕๑๕
๒๕๖๗	๒๗๗,๙๙๐	๒๗๖,๗๕๓	๑๘๒,๕๐๗	๖๕๙	๑๐,๘๔๐	๕,๔๗๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๒.๑ ข้าวเจ้านาปรัง (ข้าวเจ้าปทุมธานี ๑)

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๒	๓๓๕	๓๓๕	๑๙๖	๕๘๕	๑๐,๗๓๘	๔,๔๒๐
๒๕๖๓	๓๔๐	๓๔๐	๒๐๗	๖๑๐	๙,๙๘๐	๔,๖๕๖
๒๕๖๔	๔๔	๔๔	๒๖	๕๙๑	๙,๗๙๗	๔,๙๓๘

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๕	๕๕	๕๕	๓๓	๖๐๐	๙,๙๓๙	๕,๓๐๑
๒๕๖๖	๙๒	๙๒	๕๗	๖๒๐	๑๒,๖๕๖	๕,๑๘๓
๒๕๖๗	๕๓	๕๓	๓๓	๖๒๓	๑๑,๗๘๐	๕,๑๖๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๒.๒ ข้าวเจ้านาปรัง (ข้าวเจ้าอื่นๆ)

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๑๖๓,๒๗๓	๑๖๒,๙๓๙	๑๐๐,๒๒๐	๖๔๐	๗,๗๙๐	๔,๙๘๑
๒๕๖๒	๑๗๕,๘๐๘	๑๗๕,๔๓๓	๑๑๓,๓๖๔	๖๔๖	๙,๑๗๑	๕,๐๙๒
๒๕๖๓	๑๗๗,๔๔๘	๑๗๕,๓๙๕	๑๑๗,๐๓๘	๖๖๗	๘,๖๔๐	๕,๑๔๓
๒๕๖๔	๑๗๗,๔๐๘	๑๗๗,๑๗๒	๑๑๗,๔๘๗	๖๖๓	๘,๗๕๔	๕,๖๒๖
๒๕๖๕	๑๘๕,๘๖๕	๑๘๕,๒๘๔	๑๒๔,๔๐๘	๖๗๑	๙,๐๑๖	๖,๐๒๘
๒๕๖๖	๑๙๓,๒๒๓	๑๙๒,๒๐๙	๑๒๙,๕๔๐	๖๗๔	๑๑,๗๓๙	๕,๗๑๖
๒๕๖๗	๑๙๗,๓๔๘	๑๙๖,๔๗๔	๑๓๓,๓๑๕	๖๗๙	๙,๓๙๖	๕,๖๙๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๒.๓ ข้าวเหนียนาปรัง

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๑	๑๐๕,๗๑๐	๑๐๕,๔๙๔	๖๔,๘๘๗	๖๑๕	๑๑,๔๓๓	๔,๔๖๓
๒๕๖๒	๑๑๓,๗๒๒	๑๑๒,๗๕๐	๖๖,๘๖๒	๕๙๓	๑๕,๕๗๗	๔,๓๓๔
๒๕๖๓	๑๑๔,๘๕๐	๑๑๓,๕๘๗	๖๙,๓๖๙	๖๑๑	๑๐,๓๙๐	๔,๓๘๙
๒๕๖๔	๘๘,๘๓๙	๘๘,๖๐๗	๕๓,๘๗๘	๖๑๒	๘,๙๖๗	๔,๗๕๒
๒๕๖๕	๘๙,๙๒๖	๘๙,๕๔๘	๕๕,๒๑๕	๖๑๗	๙,๑๑๐	๔,๙๘๔
๒๕๖๖	๘๖,๒๐๔	๘๕,๘๔๒	๕๒,๕๘๔	๖๑๓	๑๑,๔๕๑	๔,๘๒๐

ปี	จำนวนพื้นที่ เพาะปลูก (ไร่)	จำนวนเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/ตัน)	ต้นทุนการ ผลิต (บาท/ไร่)
๒๕๖๗	๘๐,๕๘๙	๘๐,๒๒๖	๔๙,๑๕๙	๖๑๓	๑๒,๓๔๗	๔,๘๓๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

๒) ผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน และมีพืชเศรษฐกิจรอง ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และพุทรา

ตารางแสดงข้อมูลการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๖

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พ.ศ.	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	แหล่งปลูกที่สำคัญ	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	มูลค่าการจำหน่าย (บาท)
๑	มันสำปะหลัง	๒๕๕๗	๗๕๒,๒๕๘.๐๘	๒๔๘,๘๐๑	เมืองกาฬสินธุ์ หนองกุงศรี	๗๕๒,๒๕๘.๐๘	๖๑๓,๘๐๓,๔๕๘
		๒๕๕๘	๖๖๙,๘๐๗.๑๐	๒๓๙,๘๙๙	ภูผินารายณ์ สหัสขันธ์	๖๖๙,๘๐๗.๑๐	๕๔๒,๐๒๖,๗๗๘
		๒๕๕๙	๗๖๑,๘๑๙.๖๒	๒๔๔,๔๒๑	และดอนจาน	๗๖๑,๘๑๙.๖๒	๕๕๕,๔๒๘,๒๔๐
		๒๕๖๐	๘๗๕,๖๑๖	๒๔๖,๔๕๓		๘๗๕,๖๑๖	๑,๓๓๙,๖๙๒,๔๘๐
		๒๕๖๑	๘๕๖,๓๒๕	๒๔๑,๕๒๓		๘๕๖,๓๒๕	๒,๑๘๓,๖๒๘,๗๕๐
		๒๕๖๒	๙๐๔,๙๒๒	๒๕๓,๔๘๕		๙๐๔,๙๒๒	๑,๙๖๗,๓๐๐,๔๒๘
		๒๕๖๓	๙๗๑,๒๙๖	๒๗๔,๖๙๒		๙๗๑,๒๙๖	๑,๘๒๖,๐๓๖,๔๘๐
		๒๕๖๔	๑,๐๕๖,๑๐๐	๒๙๔,๑๔๒		๑,๐๕๖,๑๐๐	๒,๑๔๓,๘๘๓,๐๐๐
		๒๕๖๕	๑,๑๑๕,๐๖๘	๓๐๔,๙๙๕		๑,๑๑๕,๐๖๘	๒,๕๗๕,๘๐๗,๐๘๐
		๒๕๖๖	๑,๐๙๒,๓๒๔	๓๐๖,๕๙๘		๑,๐๙๒,๓๒๔	๓,๐๘๖,๙๐๗,๖๒๔
		๒๕๖๗	๙๙๓,๓๕๕	๒๘๖,๘๘๗		๙๙๓,๓๕๕	๒,๘๙๔,๖๓๖,๔๗๐
๒	อ้อยโรงงาน	๒๕๕๗	๓,๙๒๐,๗๗๒.๖๔	๔๒๒,๓๓๐	หนองกุงศรี ภูผินารายณ์	๓,๙๒๐,๗๗๒.๖๔	๔,๑๖๔,๖๙๕,๑๘๕
		๒๕๕๘	๔,๓๖๗,๙๒๕.๔๙	๔๐๒,๐๒๕	ท่าคันโท สามชัย ห้วยเม็ก	๔,๓๖๗,๙๒๕.๔๙	๔,๙๓๗,๖๓๒,๔๓๙
		๒๕๕๙	๔,๑๑๕,๐๒๒.๑๗	๓๙๖,๑๕๑	และคำม่วง	๔,๑๑๕,๐๒๒.๑๗	๔,๑๖๕,๗๑๔,๓๗๓
		๒๕๖๐	๔,๑๔๗,๕๙๐	๔๐๔,๐๙๑		๔,๑๔๗,๕๙๐	๔,๓๕๕,๙๖๙,๕๐๐
		๒๕๖๑	๔,๕๕๘,๒๑๕	๓๘๕,๘๙๗		๔,๕๕๘,๒๑๕	๔,๐๑๑,๒๒๙,๒๐๐
		๒๕๖๒	๕,๒๙๖,๙๘๖	๔๕๙,๔๐๙		๕,๒๙๖,๙๘๖	๓,๑๔๖,๔๐๙,๖๘๔
		๒๕๖๓	๓,๑๙๙,๒๙๖	๓๘๘,๖๔๐		๓,๑๙๙,๒๙๖	๒,๑๕๓,๑๒๖,๒๐๘
		๒๕๖๔	๓,๒๕๕,๑๒๖	๔๓๗,๓๘๕		๓,๒๕๕,๑๒๖	๒,๘๗๖,๖๔๔,๙๙๘
		๒๕๖๕	๔,๘๑๑,๐๗๑	๔๔๒,๑๙๔		๔,๘๑๑,๐๗๑	๔,๙๗๔,๖๔๗,๔๑๔
		๒๕๖๖	๔,๗๘๓,๕๒๑	๔๔๗,๐๕๘		๔,๗๘๓,๕๒๑	๔,๕๖๐,๗๘๒,๖๒๐
		๒๕๖๗	๓,๘๖๒,๕๘๔	๔๒๙,๑๗๖		๓,๘๖๒,๕๘๔	๕,๐๗๙,๕๓๗,๓๘๐
๓	ยางพารา	๒๕๕๗	๒๔,๘๖๙.๓๕	๑๘๖,๙๘๐	ภูผินารายณ์ เมืองกาฬสินธุ์	๒๔,๘๖๙.๓๕	๒,๐๖๒,๖๕๒,๒๙๖
		๒๕๕๘	๒๗,๒๔๓.๑๙	๑๙๒,๙๕๑	หนองกุงศรี คำม่วง	๒๗,๒๔๓.๑๙	๑,๙๖๘,๙๘๗,๕๙๑
		๒๕๕๙	๒๖,๗๐๘.๗๙	๑๙๘,๒๖๘	และดอนจาน	๒๖,๗๐๘.๗๙	๑,๒๐๑,๘๙๕,๓๒๕
		๒๕๖๐	๒๖,๓๖๓.๓๓	๑๙๑,๑๑๓		๒๖,๓๖๓.๓๓	๗๙๕,๙๐๘,๙๓๒

ที่	พืชเศรษฐกิจ	พ.ศ.	ผลผลิตรวม (ตัน)	พื้นที่ปลูก (ไร่)	แหล่งปลูกที่สำคัญ	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	มูลค่าการจำหน่าย (บาท)
๓	ยางพารา	๒๕๖๑	๒๘,๗๗๙	๑๙๐,๙๖๙		๒๘,๗๗๙	๑๑๖,๒๐๙,๖๐๒
		๒๕๖๒	๓๖,๖๕๘	๒๐๔,๑๒๐		๓๖,๖๕๘	๖๙๔,๒๑๓,๘๐๗
		๒๕๖๓	๓๖,๑๔๒	๒๐๒,๕๔๔		๓๖,๑๔๒	๗๖๙,๖๖๗,๓๘๒
		๒๕๖๔	๓๖,๓๓๒	๒๐๑,๓๓๗		๓๗,๕๖๓	๙๖๕,๗๙๓,๒๑๐
		๒๕๖๕	๓๘,๔๔๑	๑๙๘,๘๒๙		๓๘,๔๔๑	๙๓๗,๙๖๐,๔๐๐
๔	ปาล์มน้ำมัน	๒๕๕๗	๑,๑๐๒	๒,๐๐๔	กุฉินารายณ์ หนองกุ้งศรี คำม่วง ดอนจาน และ นามน	๑,๑๐๒	๔,๑๔๔,๑๘๔
		๒๕๕๘	๑,๐๖๐	๒,๓๗๕		๑,๐๖๐	๒,๖๑๘,๒๐๐
		๒๕๕๙	๑,๑๓๘	๓,๓๔๑		๑,๑๓๘	๖,๑๕๖,๕๘๐
		๒๕๖๐	๕,๐๓๗	๕,๓๕๕		๕,๐๓๗	๕,๙๗๓,๐๔๔
		๒๕๖๑	๖,๘๓๐	๕,๓๙๖		๖,๘๓๐	๙,๐๗๕,๑๕๐
		๒๕๖๒	๗,๖๙๒	๖,๒๗๖		๗,๖๙๒	๑๙,๙๙๙,๒๐๐
		๒๕๖๓	๗,๗๘๓	๖,๒๗๓		๗,๗๘๓	๓๓,๒๔๘,๙๗๖
		๒๕๖๔	๗,๗๓๖	๖,๒๗๐		๗,๗๓๖	๔๖,๕๗๐,๗๒๐
		๒๕๖๕	๘,๓๑๒	๖,๓๘๘		๘,๓๑๒	๖๕,๕๘๑,๖๘๐
		๒๕๖๖	๗,๙๖๙	๖,๓๗๔		๗,๙๖๙	๔๒,๑๗๑,๙๔๘
		๒๕๖๗	๘,๐๓๔	๖,๔๑๗		๘,๐๓๔	๔๔,๗๐๙,๒๑๐
๕	พุทรา	๒๕๕๘	๑,๓๔๗.๘๙	๑,๔๐๑	คำม่วง สามชัย	๑,๓๔๗.๘๙	๒๔,๕๕๕,๐๗๖
		๒๕๕๙	๑,๓๔๗.๘๙	๑,๓๙๙		๑,๓๔๗.๘๙	๒๓,๕๓๒,๗๖๒
		๒๕๖๐	๑,๓๕๐.๔๙	๑,๔๐๑		๑,๓๕๐.๔๙	๒๓,๖๓๓,๕๗๕
		๒๕๖๑	๑,๓๕๐.๙๐	๑,๔๐๖		๑,๓๕๐.๙๐	๒๔,๔๗๘,๓๐๘
		๒๕๖๒	๑,๓๕๒.๖๕	๑,๗๐๗		๑,๓๕๒.๖๕	๒๙,๐๘๑,๙๗๕
		๒๕๖๓	๒,๑๘๒.๘๓	๒,๐๔๕		๒,๑๘๒.๘๓	๔๓,๖๕๖,๖๐๐
		๒๕๖๔	๒,๐๓๗	๒,๑๕๓		๒,๐๓๗	๔๐,๗๔๐,๐๐๐
		๒๕๖๕	๒,๒๑๖	๒,๖๑๙		๒,๒๑๖	๕๔,๖๖๘,๗๒๐
		๒๕๖๖	๒,๘๔๖	๒,๖๑๙		๒,๘๔๖	๕๙,๗๖๖,๐๐๐
		๒๕๖๗		๒,๙๗๖			

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์

๓) ด้านปศุสัตว์

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวนสัตว์เศรษฐกิจที่สร้างรายได้ที่สำคัญให้แก่จังหวัด ได้แก่ โคเนื้อ กระบือ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดไข่ และโคนม ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแบบผสมผสานเลี้ยงสัตว์ร่วมกับ ปลูกพืช รวมทั้งรับจ้างทั่วไป ผลผลิตด้านปศุสัตว์มีเพียงพอต่อความต้องการบริโภคในพื้นที่ สามารถส่งออกไปยังพื้นที่ใกล้เคียง แต่มูลค่าผลผลิตมีการขึ้นลงตามต้นทุนการผลิต พ่อค้าคนกลาง และค่านิยมของผู้บริโภค

โค เนื้อ

ปี	จำนวนครุฑเรือน (ครุฑเรือน)	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (ตัว)	มูลค่าผลผลิตทั้งหมด/ ปี (บาท)	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย รวมทั้งปี (บาท)
๒๕๖๑	๑๖,๓๖๓	๒๑,๐๖๔	๖๖,๗๕๓	๑,๙๔๔,๕๑๔,๘๙๐	๑,๓๖๑,๑๖๐,๔๒๓
๒๕๖๒	๑๘,๒๙๑	๒๑,๒๗๕	๘๐,๙๖๒	๒,๒๔๔,๗๕๒,๔๑๒	๑,๓๖๑,๑๖๐,๔๒๓
๒๕๖๓	๑๙,๐๑๗	๒๑,๖๙๐	๘๖,๔๕๑	๒,๔๕๑,๖๖๓,๙๐๙	๑,๓๖๑,๑๖๐,๔๒๓
๒๕๖๔	๒๓,๒๔๖	๒๒,๐๕๐	๑๐๘,๓๙๘	๓,๐๒๙,๘๓๒,๔๙๘	๒,๑๒๐,๘๘๒,๗๔๘
๒๕๖๕	๓๐,๕๒๑	๒๓,๒๐๐	๑๕๐,๐๖๘	๔,๑๙๔,๔๐๐,๖๐๐	๒,๙๓๘,๓๓๑,๔๔๐
๒๕๖๖	๓๑,๔๙๐	๒๘,๙๐๐	๑๕๗,๑๖๗	๔,๔๐๐,๖๗๖,๐๐๐	๓,๐๘๐,๔๗๓,๒๐๐
๒๕๖๗	๓๑๖๑๑	๒๙๒๐๐	๑๖๓๒๖๐	๔,๔๕๖,๐๕๖,๓๐๐	๓,๐๙๐,๕๔๖,๒๓๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์

สุกร

ปี	จำนวนครุฑเรือน (ครุฑเรือน)	จำนวนฟาร์ม GAP (แห่ง)	จำนวน (ตัว)	มูลค่าผลผลิต ทั้งหมด/ปี (บาท)	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย รวมทั้งปี
๒๕๖๑	๒,๙๘๕	๓๔	๕๑,๒๒๕	๒๕๐,๒๓๔,๑๒๕	๒๔๐,๕๗๕,๕๐๐
๒๕๖๒	๓,๒๖๘	๕๐	๖๐,๘๗๖	๔๐๓,๖๒๗,๗๗๐	๓๘๓,๗๘๑,๒๒๖
๒๕๖๓	๓,๒๔๖	๕๐	๕๙,๑๔๗	๔๓๒,๓๖๔,๕๗๐	๓๙๗,๑๑๒,๙๕๘
๒๕๖๔	๓,๕๓๔	๕๖	๗๒,๗๑๘	๕๖๙,๓๘๑,๙๔๐	๕๖๓,๔๙๔,๗๘๒
๒๕๖๕	๓,๕๔๙	๗๖	๘๔,๐๕๔	๖๕๘,๑๔๒,๘๒๐	๔๒๑,๖๒๑,๐๐๐
๒๕๖๖	๓,๖๕๕	๙๗	๙๒,๖๘๔	๗๒๕,๗๑๕,๗๒๐	๕๐๘,๐๐๑,๐๐๐
๒๕๖๗	๓๘๙๐	๘๐	๙๕,๘๔๗	๗๕๕๒๕๐๕๐๐	๕๐๘,๒๐๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์

ไก่เนื้อและไก่พื้นเมือง

ปี	จำนวนครุฑเรือน (ครุฑเรือน)	จำนวนฟาร์ม ไก่เนื้อ (แห่ง)	จำนวน (ตัว)	มูลค่าผลผลิต ทั้งหมด/ปี (บาท)	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย รวมทั้งปี
๒๕๖๑	๖๘,๖๗๖	๘	๒,๐๓๗,๒๔๕	๒๑๓,๙๒๙,๖๒๕	๑๕๒,๘๐๖,๘๗๕
๒๕๖๒	๗๕,๕๙๒	๘	๒,๒๘๑,๔๖๗	๒๓๙,๕๕๔,๐๓๕	๑๗๑,๑๑๐,๐๒๕
๒๕๖๓	๗๗,๑๔๑	๙	๒,๓๑๙,๒๗๓	๒๖๐,๙๑๘,๒๑๒	๑๙๑,๓๔๐,๐๒๒
๒๕๖๔	๘๒,๘๘๕	๑๐	๓,๐๓๖,๒๒๔	๓๔๑,๕๗๕,๒๐๐	๒๕๐,๔๘๘,๔๘๐
๒๕๖๕	๗๖,๗๕๓	๒๕	๒,๙๖๒,๗๒๗	๓๔๐,๗๑๓,๖๐๕	๒๔๘,๘๖๙,๐๐๐
๒๕๖๖	๗๖,๖๘๖	๒๕	๒,๙๑๔,๑๕๗	๓๓๕,๑๒๘,๐๕๕	๒๓๗,๙๔๐,๙๐๐
๒๕๖๗	๗๒๑๐๔	๒๕	๓,๒๔๕,๒๕๘	๓๗๒,๘๙๔,๑๗๐	๒๓๙,๕๐๒,๖๐๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์

ไก่ไข่

ปี	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนฟาร์ม GAP (แห่ง)	จำนวน (ตัว)	มูลค่าผลผลิต ทั้งหมด/ปี (บาท)	ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย (รวมทั้งปี)
๒๕๖๑	๒,๐๐๗	๒	๕๓,๗๖๔	๓๐,๑๙๓,๘๖๒	๒๘,๖๑,๗๒๓
๒๕๖๒	๒,๑๑๔	๒	๕๖,๐๗๒	๓๖,๓๓๔,๖๕๖	๓๕,๕๘๘,๘๓๙
๒๕๖๓	๒,๑๔๒	๒	๖๒,๖๔๙	๔๕,๖๗๑,๑๒๑	๔๔,๑๔๘,๗๕๐
๒๕๖๔	๔,๙๗๑	๒	๘๑,๐๒๐	๕๔,๖๘๘,๕๐๐	๕๓,๓๔๔,๗๖๒
๒๕๖๕	๔,๘๗๘	๒	๑๐๑,๒๐๕	๘๐,๗๖๑,๕๙๐	๗๘,๖๓๖,๒๘๕
๒๕๖๖	๔,๓๘๕	๒	๙๓,๕๔๘	๗๔,๖๕๑,๓๐๔	๗๑,๐๓๒,๐๐๐
๒๕๖๗	๑๓	๒	๑๐๗,๖๐๖	๘๑,๐๕๐,๐๐๐	๗๘,๙๐๕,๖๐๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์

๔) การทำประมง

ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๗ จังหวัดกาฬสินธุ์มีการจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยเฉลี่ย ๗,๐๑๓,๕๑๑ กิโลกรัม มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด เช่น กุ้งก้ามกราม ปลานิลในกระชัง ปลาช่อน ปลาหมอไทย เป็นต้น

ตารางแสดง ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับจากแหล่งน้ำธรรมชาติและจับจากการเพาะเลี้ยง

ที่	พ.ศ.	จับจากแหล่งน้ำธรรมชาติ (กก.)	การเพาะเลี้ยง (กก.)
๑	๒๕๖๐	๗,๕๓๓,๘๔๕	๓,๕๔๖,๙๕๘
๒	๒๕๖๑	๗,๓๘๓,๑๖๘	๓,๗๒๔,๓๐๖
๓	๒๕๖๒	๗,๒๓๕,๕๐๔	๓,๘๓๖,๐๓๕
๔	๒๕๖๓	๗,๓๙๗,๒๗๙	๔,๐๒๗,๘๓๖
๕	๒๕๖๔	๗,๔๗๑,๒๕๑	๔,๑๐๘,๓๙๓
๖	๒๕๖๕	๗,๔๔๐,๘๐๔	๖,๖๖๘,๒๕๖
๗	๒๕๖๖	๔,๖๓๒,๗๒๘	๕,๖๘๕,๒๓๕
๘	๒๕๖๗	๓,๖๘๒,๐๐๐	๗,๔๙๘,๐๐๐

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล มิถุนายน ๒๕๖๘)

การจดทะเบียนเป็นผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำแนกเป็นรายอำเภอ

สำหรับการผลิตกุ้งก้ามกรามนั้น ในปี ๒๕๖๘ จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกราม จำนวน ๑,๒๐๖ ราย เนื้อที่รวม ๗,๙๐๓.๒๕ ไร่ ผลผลิต ๓๒๘๐.๖๔ ตัน/ปี มูลค่า ๘๒๕.๑๔ ล้านบาท/ปี การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามอาศัยน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาวเป็นหลัก ซึ่งมีระบบชลประทานจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว ที่สามารถนำน้ำผ่านคลองชลประทาน และสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนลำปาว มาใช้ในการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามได้เกือบตลอดทั้งปี โดยจังหวัดกาฬสินธุ์มีแปลงใหญ่กุ้งก้ามกราม จำนวน ๖ กลุ่ม และกลุ่มแปลงใหญ่ปลาช่อน กบ จำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่

- แปลงปี ๒๕๖๐ “กุ้งก้ามกรามตำบลคำคลอง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐ ราย

- แปลงปี ๒๕๖๑ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามตำบลบัวบาน อำเภอขามเฒ่า” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๕๐ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๓ “กลุ่มผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามนาเชือก ต.นาเชือก อ.ขามเฒ่า” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๔๒ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๓ “แปลงใหญ่ปลาตะกุงบ้านโปโล ต. กมลาไสย อ. กมลาไสย” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๖ “แปลงใหญ่กุ้งก้ามกรามบ้านโปรงแค ต.บัวบาน อ.ขามเฒ่า” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๑ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๗ “แปลงใหญ่ คนเลี้ยงกุ้งก้ามกราม ตำบลเสาเล้า อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๑ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๗ “แปลงใหญ่ กบ กมลาไสย ต. กมลาไสย อ. กมลาไสย” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐ ราย
- แปลงปี ๒๕๖๘ “แปลงใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกุ้งก้ามกรามหาดปลาทอง ต.ลำคลอง อ.เมืองกาฬสินธุ์” เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๒ ราย

ตารางแสดงการจดทะเบียนเป็นผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	ประเภทการจดทะเบียน			ประเภทฟาร์ม				
	บุคคลธรรมดา	นิติบุคคล	จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด	แบบพาณิชย์	แบบยังชีพ	เพาะฟักอย่างเดียว	เพาะฟัก/อนุบาล	อนุบาลอย่างเดียว
เมืองกาฬสินธุ์	๑,๐๑๐	๓	๑,๐๑๓	๑๘๓	๗๙๑	-	๕	๓๔
กมลาไสย	๑,๑๕๔	-	๑,๑๕๔	๑๗๑	๙๗๔	๑	๓	๕
ร่องคำ	๓๙๐	-	๓๙๐	-	๓๘๙	-	-	๑
กุฉินารายณ์	๑,๑๓๐	๑	๑,๑๓๑	-	๑,๑๒๙	-	๒	-
เขาวง	๕๓๘	-	๕๓๘	-	๕๓๘	-	-	-
ขามเฒ่า	๒,๑๔๘	๔	๒,๑๕๒	๙๖๗	๑,๑๖๕	๑	๘	๑๑
ห้วยเม็ก	๘๕๑	-	๘๕๑	๒๒๐	๖๓๑	-	-	-
สหัสขันธ์	๔๙๗	-	๔๙๗	๕๙	๔๓๗	-	๑	-
คำม่วง	๑๑๔	-	๑๑๔	๑	๑๑๒	-	๑	-
ท่าคันโท	๑๑๕	-	๑๑๕	-	๑๑๕	-	-	-
หนองกุงศรี	๕๖๙	-	๕๖๙	๓๓๓	๒๓๔	-	๒	-
สมเด็จ	๖๒๗	-	๖๒๗	-	๖๒๖	-	๑	-
ห้วยผึ้ง	๓๖๖	-	๓๖๖	-	๓๖๕	-	๑	-
สามชัย	๓๒	-	๓๒	-	๓๒	-	-	-
นาคู	๓๗๒	-	๓๗๒	-	๓๗๑	-	-๑	-

อำเภอ	ประเภทการจดทะเบียน			ประเภทฟาร์ม				
	บุคคล ธรรมดา	นิติ บุคคล	จำนวน ผู้ประกอบการ ทั้งหมด	แบบ พาณิชย์	แบบยัง ชีพ	เพาะฟัก อย่างเดียว	เพาะฟัก/ อนุบาล	อนุบาล อย่างเดียว
ดอนจาน	๘๒๒	-	๘๒๒	-	๘๒๒	-	-	-
นามน	๘๓	-	๘๓	-	๘๒	-	๑	-
หนองชัย	๑๒๗	-	๑๒๗	-	๑๒๗	-	-	-
รวม		๘	๑๐,๙๕๓	๑,๙๓๔	๘,๙๔๐	๒	๒๖	๕๑

ที่มา :สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๘)

ตารางแสดงผลผลิตกุ้งก้ามกราม ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗

ปี	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่รวม (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๖๐	๑,๐๓๕	๖,๖๗๐	๑,๓๓๒	๓๓๔
๒๕๖๑	๑,๑๔๗	๘,๒๓๕.๘๕	๑,๖๗๐	๔๑๕
๒๕๖๒	๖๘๗	๕,๙๘๕	๑,๐๗๗	๒๖๙
๒๕๖๓	๑,๑๐๐	๘,๕๗๓	๒,๙๑๔	๒๗๙
๒๕๖๔	๑,๑๕๖	๘,๖๑๐.๗๖	๒,๙๒๙	๖๗๕
๒๕๖๕	๑,๑๑๔	๗,๕๒๕	๒,๕๕๘	๖๓๖
๒๕๖๖	๑,๑๓๗	๗,๖๐๑.๒๕	๔,๘๘๓	๖๔๖
๒๕๖๗	๑,๒๖๐	๘,๕๘๖	๒,๙๒๗	๗๓๑
๒๕๖๘	๑,๒๒๐	๘,๕๔๐	๓,๑๖๐	๗๘๙.๙๕

ที่มา :สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๘)

๑.๙ การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยจังหวัด

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบปลอดภัย และได้รับการรับรองมาตรฐาน

- ปศุสัตว์ มาตรฐาน GAP จำนวน ๑๒๗ ราย
- ประมง มาตรฐาน GAP จำนวน ๗๐๔ ราย
- ด้านข้าว มาตรฐาน GAP จำนวน ๓๘๕ ราย มาตรฐานอินทรีย์ จำนวน ๔,๖๕๔ ราย มาตรฐาน GI ๘๓ ราย
- ด้านพืชอื่นๆ มาตรฐาน GAP จำนวน ๑,๔๖๔ แปลง มาตรฐานอินทรีย์และระยะปรับเปลี่ยน จำนวน ๒๔ ราย

สินค้า : ด้านปศุสัตว์

ลำดับ	ชนิดสินค้า	จำนวนแปลง/ราย	จำนวน/ตัว	มาตรฐานที่ได้รับ
๑	โคนม	๗	๑๙๕	GAP
๒	สุกร	๘๑	๘๒,๔๑๕	GAP
๓	ไก่เนื้อ	๒๔	๗๐๓,๒๖๐	GAP
๔	ไก่ไข่	๓	๑๐๔,๕๖๐	GAP
๕	ฟาร์มเปิดไข่น้อยเลี้ยงอิสระ	๑	๒๐๐	GAP
๖	จิ้งหรีด	๑๑	๔๐ (บ่อ)	GAP

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๘

สินค้า : ด้านประมงที่ได้มาตรฐาน GAP

ลำดับ	ชนิดสินค้า	จำนวน (ราย)	จำนวน (บ่อ/กระชัง)	พื้นที่ (ไร่)
๑	ปลานิลในกระชัง	๒๙๔	๕,๘๘๐ กระชัง	๑๑๑.๗๒
๒	กุ้งก้ามกราม	๓๔๐	๑,๕๓๐ บ่อ	๒,๖๑๖.๕๐
๓	ปลาดุก	๓๓	๑๙๘ บ่อ	๑๑๘.๗๕
๔	กบ	๓๒	๑๐๖ บ่อ	๗๔.๗๕
๕	ปลาหมอ	๒	๗ บ่อ	๓.๕
๖	ปลาชนิดอื่นๆ	๓		
รวม		๗๐๔	๕,๘๘๐ กระชัง/๑,๘๔๑ บ่อ	๒,๙๒๕.๒๒

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์

สินค้า : ด้านข้าว

ลำดับที่	ระดับมาตรฐาน	จำนวนแปลง/ราย	จำนวน/ไร่
๑	อินทรีย์(ปรับเปลี่ยน) งบจังหวัด	๑,๗๘๐ ราย	๑๔,๑๗๙.๖๐
๒	อินทรีย์ งบจังหวัด	๑,๓๘๔ ราย	๘,๘๔๙ ไร่
๓	อินทรีย์ งบปกติ	๑,๑๔๑ แปลง/๙๑๖ ราย	๗,๗๒๗.๒๕ ไร่
๔	อินทรีย์ (ต่างประเทศ)	๓๔๙ ราย	๔,๕๐๕ ไร่
๕	GAP	๑๗๙ ราย	๑,๗๓๘ ไร่
๖	GAP SEED	๒๐๖ ราย	๒,๘๙๓ ไร่
๗	GI	๘๓ ราย	๑,๒๐๑ ไร่

ที่มา : ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์

สินค้า : ด้านพืชอื่น

ลำดับที่	ระดับมาตรฐาน	จำนวน (แปลง/ราย)	พื้นที่ (ไร่)
๑	อินทรี (รวม)	๒๒	๒๒๖.๓๗
	- พืชผัก	๕	๘.๑๘
	- พืชผสมผสาน	๑๓	๑๘๐.๖๘
	- ไม้ผล	๑	๒๖.๐๐
	- สมุนไพร	๓	๑๑.๕๑
๒	อินทรี ระยะปรับเปลี่ยน (รวม)	๒	๒.๐๐
	- พืชผัก	-	-
	- พืชสมุนไพร	๒	๒.๐๐
	- ไม้ผล	-	-
๓	GAP (รวม)	๑,๔๖๔	๗,๓๔๔.๑๖
	- พืชผัก	๒๘๘	๒๓๙.๑๖
	- พืชไร่	๕๕	๔๔.๐๐
	- ไม้ผล	๑,๐๔๒	๖,๙๔๖.๐๐
	- สมุนไพร	๗๙	๑๑๕.๐๐

ที่มา : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘

๑.๑๐ ข้อมูลส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ของจังหวัด

จังหวัดกาฬสินธุ์ ดำเนินงานตามโครงการระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมีผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๘ มีจำนวนแปลงใหญ่ทั้งหมด ๒๔๓ แปลง ดังนี้

ที่	กลุ่มสินค้า	สินค้า	จำนวนแปลงใหญ่	เกษตรกร(ราย)	พื้นที่(ไร่)
๑	ประมง	กบ	๑	๓๑	๖๗.๔๕
		กุ้งก้ามกราม	๕	๑๘๔	๑,๕๖๐.๒๕
		ปลาดุก	๑	๓๐	๑๕๑.๐๐
		ปลานิล	๒	๓๕๒	๑๑๙.๑๑
รวม			๙	๕๙๗	๑๘๙๗.๘๑
๒	ปศุสัตว์	กระบือ	๒	๖๙	๘๘๕.๐๐
		โคเนื้อ	๑๕	๕๙๕	๘,๓๗๙.๐๐
			๑๗	๖๖๔	๙,๒๖๔.๐๐
๓	ข้าว	ข้าว	๖๑	๓,๘๘๗	๔๖,๓๕๙.๕๐
รวม			๖๑	๓,๘๘๗	๔๖,๓๕๙.๕๐

ที่	กลุ่มสินค้า	สินค้า	จำนวนแปลงใหญ่	เกษตรกร(ราย)	พื้นที่(ไร่)
๔	พืชไร่	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑	๔๐	๓๓๑.๐๐
		ถั่วลิสง	๖	๒๕๗	๑,๙๑๔.๗๕
		อ้อยโรงงาน	๕	๒๔๔	๖,๗๐๖.๗๕
		มันสำปะหลัง	๔๘	๑,๙๘๐	๓๑,๐๘๗.๕๐
รวม			๖๐	๒๕๒๑	๔๐๐๔๐
๕	แมลงเศรษฐกิจ	จิ้งหรีด	๑	๓๗	๒.๐๐
		ชันโรง	๑	๓๕	๕.๐๐
รวม			๒	๗๒	๗
๖	ไม้ดอกไม้ประดับ	ดาวเรือง	๒	๖๒	๕๗.๐๐
		ไม้ดอกไม้ประดับ	๒	๖๕	๑๐๙.๐๐
รวม			๔	๑๒๗	๑๖๖
๗	ผัก/สมุนไพร	ผัก/สมุนไพร	๓๔	๑,๕๕๖	๑,๗๐๓.๑๕
		หน่อไม้ฝรั่ง	๑	๔๑	๓๗.๕๐
		เห็ด	๑	๘๘	๓.๐๐
		เห็ดนางฟ้า	๑	๓๗	๓๗.๒๕
		เห็ดฟาง	๒	๖๓	๔๐.๐๐
		พริกขี้หนู	๑	๔๙	๗๐.๐๐
		พืชผัก	๖	๑๙๕	๕๔.๒๕
		แตงร้าน	๑	๗๐	๗๐.๐๐
		เห็ด/สมุนไพร	๑	๓๕	๕.๐๐
		เห็ดบด นางฟ้า	๑	๓๐	๑๐.๐๐
		มะเขือเทศ	๑	๗๐	๔๐๐.๐๐
		สมุนไพร	๔	๑๔๐	๖๐.๐๐
รวม			๕๔	๒๓๗๔	๒๔๙๐.๑๕
๘	ไม้ผล	พุทรา	๓	๑๔๗	๓,๑๓๒.๕๐
		มะม่วง	๒๒	๙๙๗	๑๕,๐๘๓.๗๕
รวม			๒๕	๑๑๔๔	๑๘๒๑๖.๒๕

ที่	กลุ่มสินค้า	สินค้า	จำนวนแปลงใหญ่	เกษตรกร(ราย)	พื้นที่(ไร่)
๙	ไม้ยืนต้น	ยางพารา	๙	๓๗๖	๔,๓๗๒.๒๐
รวม			๙	๓๗๖	๔,๓๗๒.๒๐
๑๐	หม่อนไหม	หม่อนไหม	๒	๑๔๗	๕๓๔.๐๐
รวม			๒	๑๔๗	๕๓๔.๐๐
รวมทั้งหมด			๒๔๓	๑๑๙๐๙	๑๒๓๓๔๖.๙๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ ๒

ทุเรียน (Durian)

๒.๑ ความเป็นมา

ทุเรียน เป็นพืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Durio zibethinus* Murray โดย Durio เป็นชื่อสกุล *zibethinus* เป็นชื่อ วงศ์ และ Murray เป็นชื่อของบุคคลผู้ค้นพบ หรือ กล่าวพรรณนาถึงพืชชนิดนี้เป็นครั้งแรก ทุเรียนมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีการปลูกเชิงการค้ากันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ดารุสซาลาม และฟิลิปปินส์ รวมทั้งบางส่วนของประเทศออสเตรเลียที่มีภูมิอากาศร้อน ทุเรียนมีชื่อเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น แต่ ชื่อที่รู้จักกันแพร่หลาย คือ ทุเรียน ในภาษาไทย และ ดูเรียน (Durian) ในภาษามลายู อินโดนีเซีย และภาษา อังกฤษ ชื่อของทุเรียนในภาษาไทยมีรากศัพท์มาจากคำในภาษามลายูและอินโดนีเซียว่า “ดูเรียน” ซึ่งมาจาก คำว่า “ดูริ (Duri)” ที่แปลว่า “หนาม” และแปลงสำเนียงเป็น “ทุลเรียน” และ “ทุเรียน” ในที่สุด

ประวัติของทุเรียนปรากฏขึ้นในสมัยอยุธยา พ.ศ. ๒๒๒๘ เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งประเทศฝรั่งเศส ทรงส่งคณะราชทูตอัญเชิญพระราชสาส์นมาถวาย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ณ กรุงศรีอยุธยา มีเมอร์ซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ (Monsieur de la Loubère) นักบวชนิกายเยซุอิต เป็นหัวหน้าคณะราชทูต ได้บันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นรวมทั้งเกษตรกรรมของเมืองไทย ตีพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๖ แปลเป็นภาษาไทยได้ดังนี้ “ดูเรียน (Durion) ชาวสยามเรียกว่า “ทุลเรียน” เป็นผลไม้ที่นิยมกันมากในแถบนี้ แต่สำหรับข้าพเจ้า ไม่สามารถทนต่อกลิ่นเหม็นอันรุนแรงของมันได้ ผลมี ขนาดเท่าผลแตง มีหนามอยู่ โดยรอบ ดู ๆ ไปก็คล้ายกับขนุน เหมือนกัน มีเมล็ดมาก แต่ เมล็ดใหญ่ขนาดเท่าไข่ไก่ซึ่ง เป็นส่วนที่ใช้กิน ภายในยังมีอยู่ อีกเมล็ดหนึ่ง ถือกันว่ายังมี เมล็ดในน้อยยังเป็นทุลเรียนดี อย่างไรก็ตาม ในผลหนึ่ง ๆ ไม่เคยปรากฏว่ามีน้อยกว่า ๕ เมล็ดเลย” จากหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า มีการปลูก ทุเรียนในภาคกลางของประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา ส่วนจะเข้ามาจากที่ไหน และโดยวิธีใด ไม่ปรากฏหลักฐาน แต่น่าเชื่อถือได้ว่า เป็นการนำมาจาก ภาคใต้ (บริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช) ของประเทศไทยนั่นเอง และมีการปรับปรุงพันธุ์อย่างสม่ำเสมอตลอดมา โดยระบบของสังคมไทย นิยมเอาผลไม้ที่ดีที่สุด ถวายพระหรือเป็นของกำนัลเจ้านาย รวมทั้งระบบของรัฐ เช่น การเก็บอากรเกี่ยวกับต้นผลไม้ เป็นการส่งเสริมเกมบังคับให้ทุกคนต้องปรับปรุงพืชผลของตนเอง ส่งผลให้เมืองไทยมีพันธุ์ไม้ผลดี ๆ หลากหลายชนิดมา จนถึงสมัยปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า งานปรับปรุงพันธุ์ไม้ผลของประเทศไทยโดยชาวบ้าน ได้เริ่มตั้งแต่สมัยอยุธยา เป็นต้นมา

สมัยรัตนโกสินทร์ พระยาแพทยพงศาวตฺย ธิบตี (ฝุ่น สุนทรเวช) ได้กล่าวถึงการแพร่กระจายพันธุ์ ของ ทุเรียนจากจังหวัดนครศรีธรรมราชมายังกรุงเทพฯ ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. ๒๓๑๘ และมีการทำสวนทุเรียนในตำบลบางกร่าง ในคลองบางกอกน้อยตอนใน มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๔๗ ระยะเวลาแรก เป็นการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด และ พัฒนามาเป็นการปลูกด้วยกิ่งตอนจากพันธุ์ดี ๓ พันธุ์ คือ อีบาตร ทองสุก และกระเกต ผู้ที่หากิ่งตอนจากพันธุ์ดีทั้ง ๓ พันธุ์ไม่ได้ ก็ต้องใช้เมล็ดของทั้ง ๓ พันธุ์นั้น เป็นพันธุ์ปลูก ทำให้เกิดทุเรียนลูกผสมขึ้นมากมาย เป็นผลดีต่อการปรับปรุงพันธุ์ทุเรียนมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ใน พ.ศ. ๒๔๖๐ พ.ศ.๒๔๘๕ และ พ.ศ. ๒๕๒๖ ทำให้ทุเรียนพันธุ์ต่าง ๆ หลายพันธุ์ในเขตจังหวัดนนทบุรีและ ธนบุรีสูญหายไปพอสมควร แต่ก็ยังมีหลายสวนที่รอดพ้นมาได้ จึงกลายเป็นแหล่งพันธุ์ที่เหลืออยู่ แต่เนื่องจากการขยายพันธุ์ปลูกทำได้ไม่รวดเร็วพอ เกษตรกรจึงต้องใช้เมล็ดเป็นพันธุ์ปลูก ทำให้ได้ทุเรียนพันธุ์ลูกผสมเพิ่มเติมจากที่มีเหลืออยู่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการขาดความรู้และ หลักเกณฑ์ทางวิชาการ ทุเรียน พันธุ์ต่างๆ จำนวนมากมายที่เกิดขึ้นจึงเป็นทุเรียนพันธุ์ลูกผสมตามธรรมชาติ ไม่สามารถ ทราบเชื้อสายพันธุ์กรรมของพ่อแม่พันธุ์ ขาดการบันทึกประวัติเป็นลายลักษณ์อักษรทางวิชาการ การตั้งชื่อ พันธุ์ก็ไม่มีหลักเกณฑ์ อาจใช้ชื่อของผู้ที่เพาะเมล็ด

ชื่อสถานที่ หรือตำแหน่งที่ต้นพันธุ์นั้นงอกหรือเจริญเติบโต ลักษณะรูปทรงของผล สี รสชาติ ฯลฯ ที่เป็นลักษณะที่เด่นชัดเป็นตัวกำหนดในการตั้งชื่อ ประกอบกับการมีการ กระจายการปลูกทุเรียนไปยังภาคต่าง ๆ ทำให้มีการกระจายพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกใหม่เป็นจำนวนมาก รายชื่อพันธุ์ทุเรียนที่รวบรวมได้จากเอกสารจึงมีเป็นจำนวนมากถึง ๒๒๗ พันธุ์ ซึ่งในจำนวน ๒๒๗ พันธุ์นี้อาจ มีหลาย ๆ พันธุ์ที่เป็นพันธุ์เดียวกัน แต่มีการกำหนดชื่อพันธุ์ขึ้นใหม่ จึงเป็นการซ้ำซ้อน สับสน และไม่สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการได้เท่าที่ควร

๒.๒ สารอาหารและความสำคัญทางโภชนาการ

ประโยชน์ของทุเรียน

สรรพคุณทางยาของทุเรียน

เนื้อทุเรียน : เนื้อทุเรียนมีกำมะถันเป็นส่วนประกอบหลัก ทำให้ร้อน โดยความร้อนนี้จะช่วยแก้โรคผิวหนังได้ ทำให้ฝีหนองแห้งเร็ว และมีฤทธิ์ขับพยาธิ

เปลือก : เปลือกแข็งด้านนอกที่มีหนามแหลม เมื่อนำไปสับแช่ในน้ำปูนใส แล้วสามารถใช้สมานแผลได้ เอามาล้างแผลพุพอง แผลน้ำเหลืองเสียจะช่วยให้แผลหายเร็ว อีกทั้งคนสมัยก่อนจะเอาเปลือกทุเรียนไปเผาแล้วบดเป็นผง นำมาผสมกับน้ำมันงาหรือน้ำมันมะพร้าว แล้วเอามาพอกที่คางจะทำให้คางทูมยุบลงได้

ใบทุเรียน: เอาใบทุเรียนไปต้มกับน้ำแล้วเอาน้ำนั้นมาอาบ ความร้อนจะช่วย ให้หายไข้และโรคติดเชื้อ

ราก: ตัดเป็นข้อๆ ใส่หม้อต้มให้เดือด นำมาดื่มรักษาอาการท้องร่วงได้ดี และสารสกัดจากใบและรากทุเรียนใช้เป็นยาแก้ไข้ได้ ด้วยการใช้น้ำจากใยวางบนศีรษะของผู้ป่วยจะช่วยลดไข้ได้

ประโยชน์ต่อร่างกาย

- ทูเรียนพันธุ์หมอนทองสามารถช่วยลดระดับไขมันหรือคอเลสเตอรอลได้ เพราะทูเรียนสายพันธุ์นี้มีสารโพลีฟีนอล (Polyphenols) และมีเส้นใยที่ช่วยลดไขมันได้ แต่ว่าต้องรับประทานแค่ ๑ พูต่อวัน เนื่องจากทูเรียนมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ การบริโภคทูเรียนในปริมาณที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันการเกิดโรคในมนุษย์ได้ เช่น โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง เป็นต้น แม้ทูเรียนจะมีไขมันมากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นไขมันชนิดดีที่ไม่เป็นโทษต่อร่างกาย

- เส้นใยของทูเรียนมีส่วนช่วยในการขับถ่ายให้สะดวกยิ่งขึ้น

ทูเรียนแปรรูป

- เนื้อทูเรียน : นำมาทำเป็นอาหารได้ทั้งคาวและหวาน นำมาแปรรูปเป็นขนมหวานได้หลายชนิด เช่น ขนมไหว้พระจันทร์, ขนมปังสอดไส้, ไอศกรีม, มิลค์เช็ก, เค้ก, คาปูชิโน, ข้าวเหนียวทูเรียน, ทูเรียนแช่อิ่ม, ทูเรียนกวน, ทูเรียนทอดกรอบ, แยมทูเรียน ฯลฯ

- ใบอ่อนหรือหน่อของทูเรียน : สามารถนำมาใช้ทำอาหารบางอย่างคล้ายกับผักใบเขียว

- ดอกทูเรียน : นำไปทำห่อหมก แกงส้ม ห่อขนมจีบและยำ

- เมล็ดของทูเรียน : สามารถรับประทานได้มานำมาทำให้สุกด้วยวิธีการคั่ว การทอดในน้ำมันมะพร้าว หรือการนึ่ง โดยเนื้อในจะมีลักษณะคล้ายกับเผือกหรือมันเทศแต่เหนียวกว่า

- เปลือกทูเรียน : สามารถนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในรวมคว้นปลา และ ใช้ไถ่bungหรือแมลงได้ด้วย อีกทั้งเปลือกสามารถนำมาผลิตทำเป็นกระดาษได้ กระดาษเปลือกทูเรียนมีเส้นใยเหนียวนุ่มและเหนียวกว่าเนื้อกระดาษสา โดยกระดาษเปลือกทูเรียนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง ทั้งในรูปแบบของใช้เบ็ดเตล็ด ของประดับตกแต่ง นอกจากนี้เปลือกทูเรียนยังสามารถใช้เป็นพลังงานและ/หรือ เป็นปุ๋ย

คุณค่าทางโภชนาการของเนื้อทูเรียนต่อ ๑๐๐ กรัม

- พลังงาน ๑๗๔ กิโลแคลอรี
- คาร์โบไฮเดรต ๒๗.๐๙ กรัม
- เส้นใย ๓.๘ กรัม
- ไขมัน ๕.๓๓ กรัม
- โปรตีน ๑.๔๗ กรัม
- วิตามินเอ ๔๔ หน่วยสากล
- วิตามินบี๑ ๐.๓๗๔ มิลลิกรัม ๓๓%
- วิตามินบี๒ ๐.๒ มิลลิกรัม ๑๗%
- วิตามินบี๓ ๑.๗๔ มิลลิกรัม ๗%
- วิตามินบี๕ ๐.๒๓ มิลลิกรัม ๕%
- วิตามินบี๖ ๐.๓๑๖ มิลลิกรัม ๒๔%
- วิตามินบี๙ ๓๖ ไมโครกรัม ๙%
- วิตามินซี ๑๙.๗ มิลลิกรัม ๒๔%
- ธาตุแคลเซียม ๖ มิลลิกรัม ๑%
- ธาตุเหล็ก ๐.๔๓ มิลลิกรัม ๓%
- ธาตุแมกนีเซียม ๓๐ มิลลิกรัม ๘%

- ธาตุแมงกานีส ๐.๓๒๕ มิลลิกรัม ๑๕%
- ธาตุฟอสฟอรัส ๓๙ มิลลิกรัม ๖%
- ธาตุโพแทสเซียม ๔๓๖ มิลลิกรัม ๙%
- ธาตุโซเดียม ๒ มิลลิกรัม ๐%
- ธาตุสังกะสี ๐.๒๘ มิลลิกรัม ๓%

งานศึกษาด้านคุณค่าทางโภชนาการของทุเรียน

Toledo et al.,(๒๐๐๘) ศึกษาทุเรียน ๕ พันธุ์ คือ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว พวงมณี และกระดุม ที่ระยะการสุกเหมือนกัน พบว่าทั้งสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพและคุณสมบัติด้านอนุมูลอิสระพบสูงสุด ตามลำดับดังนี้ หมอนทอง ชะนีและพวงมณี ก้านยาวและกระดุม โดยความอ่อนแก่หรือระยะการสุกของทุเรียน อาจมีผลต่อปริมาณองค์ประกอบต่างๆตลอดจนคุณสมบัติได้เช่นเดียวกันกับผลไม้อื่นๆ ต่อมา Arancibia-Avila et al.,(๒๐๐๘) และ Haruenkit et al.,(๒๐๑๐) มีการนำทุเรียนหมอนทองที่ระยะต่าง ๆ มาศึกษา ได้แก่ ระยะห่าม สุกพอดี สุกห่าม โดย Arancibia-Avila et al. พบว่าทุเรียนที่สุกพอดี (เนื้อนุ่มและกลิ่นอ่อนๆ) มีสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพและคุณสมบัติ ด้านอนุมูลอิสระสูงกว่าทุเรียนห่ามหรือสุกเกินไป และ Haruenkit et al. พบว่าทุเรียนอ่อนมีแร่ธาตุส่วนใหญ่มากที่สุด

กินทุเรียน...อย่างระวัง

- ไม่เหมาะสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน : เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีน้ำตาลสูงและยังอุดมไปด้วยไขมันและกำมะถัน ผลไม้ชนิดนี้จึงไม่เหมาะสำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน เพราะหากรับประทานเข้าไปอาจจะทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้รู้ไม่สบายเนื้อสบายตัว
- ไม่เหมาะสำหรับผู้ป่วยโรคหัวใจและความดันโลหิตสูง
- ทำให้เกิดร้อนในและเจ็บคอได้ง่าย : สำหรับบุคคลทั่วไปควรบริโภคแต่น้อย หรือมีวิธีป้องกัน คือ ดื่มน้ำผสมเกลือแกงครึ่งช้อนชา หรือดื่มน้ำตามมากๆ เพื่อขับสารซัลเฟอร์และช่วยลดอาการร้อนใน
- ไม่ควรรับประทานทุเรียนร่วมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกาแฟ เพราะเป็นของร้อนทั้งคู่ การกินทุเรียนและแอลกอฮอล์พร้อมกัน จะมีผลทำให้เอนไซม์ aldehyde dehydrogenase ลดลง ซึ่งเอนไซม์ดังกล่าว มีหน้าที่เปลี่ยนสาร aldehyde ให้กลายเป็นสารอื่นแล้วถูกกำจัดออกจากร่างกายต่อไป (aldehyde เป็นสารพิษที่ได้จากกระบวนการเผาผลาญแอลกอฮอล์เป็นพลังงาน) ส่งผลให้สาร aldehyde เกิดการสะสมในร่างกายและทำให้เกิดอาการหน้าแดง ชา วิงเวียน และอาเจียน

๒.๓ ประเภทและชนิด

๒.๓.๑ ลักษณะพฤกษศาสตร์ของทุเรียน

วงศ์ : Bombacaceae

ชื่อสามัญ : Durian

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Durio zibethinus* Murray

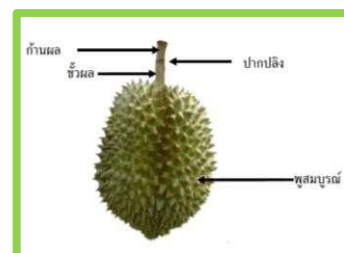
ใบ ทุเรียนเป็นไม้ผลยืนต้น เป็นพืชที่ไม่มีการผลัดใบ ทรงพุ่มแผ่กว้าง มีความสูง ๒๐-๔๐ เมตร (เพาะเมล็ด) สำหรับต้นที่ปลูกจากการเสียบยอด มีความสูง ๘-๑๒ เมตร ใบเป็นใบเดี่ยว ยาว ๘-๒๐ เซนติเมตร กว้าง ๔-๖ เซนติเมตร เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ปลายใบแหลม มีก้านใบสีน้ำตาลบนใบสีเขียวแก่ถึงเขียวเข้ม ด้านใต้ใบ เป็นสีน้ำตาล เส้นใบทุเรียนสานกัน มีลักษณะเป็นร่างแห ใบของทุเรียนในแต่ละพันธุ์ก็มีความแตกต่างกันไปตามสายพันธุ์นั้น ๆ ด้วย

ราก ทุเรียนมีรากหาอาหารบริเวณผิวดินจนถึงระดับ ๕๐ เซนติเมตร มีรากพิเศษที่เกิดจากบริเวณโคนต้นอยู่มากมายตามผิวดิน แตกออกมาลักษณะดินตะขาบเรียกว่า “รากตะขาบ” รากแก้วของทุเรียนทำหน้าที่ยึดลำต้นทุเรียนบนพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีรากแก้วเพราะปลูกจากกิ่งตอนแต่จะมีรากพิเศษแทนหรือรากแขนงที่แตกจากรากพิเศษที่ยังลึกลงไปใต้ดินทำหน้าที่คล้ายรากแก้วและสามารถหยั่งลึกไปถึงระดับน้ำใต้ดินได้ มีรากฝอยเป็นรากหาอาหารออกมาจากรากพิเศษมีหน้าที่ในการดูดอาหาร

ดอก ดอกทุเรียนมีลักษณะคล้ายระฆัง เป็นดอกสมบูรณ์เพศ ใน ๑ ดอกประกอบด้วย กลีบเลี้ยง ซึ่งอยู่ชั้นนอกสุดมีสีเขียวอมน้ำตาลทำหน้าที่หุ้มกลีบดอกไว้ เมื่อดอกเริ่มบานจะเห็นกลีบเลี้ยง ๒-๓ กลีบ มีกลีบรองลักษณะคล้ายหม้อตาลโตนดอยู่ถัดเข้าไปจากกลีบเลี้ยง กลีบดอกมีสีขาวนวล จำนวน ๕ กลีบ มีเกสรตัวผู้ ๕ ชุด มีก้านเกสร ๕-๘ อัน ทุเรียนมักออกดอกเป็นช่อๆละ ๑-๓๐ ดอก

ผล ผลทุเรียนมีลักษณะเป็นหนามแหลมแข็ง เปลือกหนา ในแต่ละพันธุ์มีลักษณะของผลแตกต่างกันออกไป เช่น พันธุ์กลม (ก้านยาว กระดุม) พันธุ์ก้นป้าน (หมอนทอง ทองย้อย) ฯลฯ ในแต่ละผลมีลักษณะแบ่งเป็นพู ในแต่ละพูจะมีเนื้อทุเรียนและมีเมล็ดอยู่ภายใน เนื้อของทุเรียนมีสีจ้ำปาหรือเนื้อสีเหลืองอ่อน ขึ้นอยู่กับสภาพของดินและพันธุ์ของทุเรียน

๒.๓.๒ ประเภทของทุเรียน

ทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทยแบ่งตามลักษณะของผลจะสามารถแบ่งออกได้เป็น ๖ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มกบ มีลักษณะรูปทรงใบเป็นแบบรูปไข่ขอบขนาน (oval-oblong) ลักษณะปลายใบเป็นแบบแหลมโค้ง (acuminate-curve) ลักษณะฐานใบเป็นแบบกลมมน (rounded-obtuse) และลักษณะทรงผลของกลุ่มกบนี้มี ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) กลม (rounded)
- ๒) กลมรี (oval)
- ๓) กลมแป้น (oblate) รูปร่างของหนามผลมีลักษณะโค้งงอ (hooked)

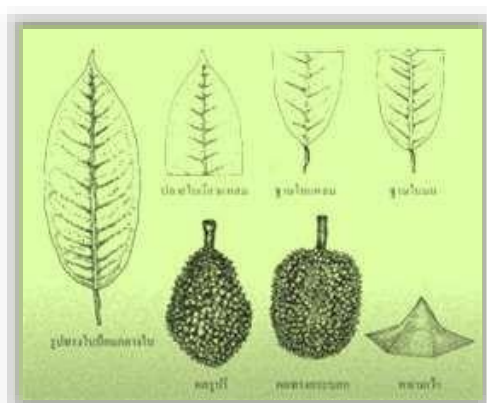

ทุเรียนกลุ่มกบมี ๔๖ พันธุ์ แต่ละพันธุ์จะขึ้นชื่อด้วยคำว่า กบนำหน้า เช่น กบสุวรรณ กบทองเพ็ง กบตาห้วม กบพิกุล กบเบา กบชายน้า กบซ้อนกลืน กบแม่เฒ่า กบหน้าศาล กบตาไห กบหลังวิหาร กบสีนาค กบก้นป่าน กบทองคำ กบวัดกล้วย กบรัศมี กบตาปุ่น กบตาขำ กบงู กบเล็บเหยี่ยว กบหัวล้าน เป็นต้น

๒. กลุ่มลาว มีลักษณะรูปทรงใบ ป้อมกลางใบ (elliptical) ปลายใบเรียวแหลม (acuminate-acute)

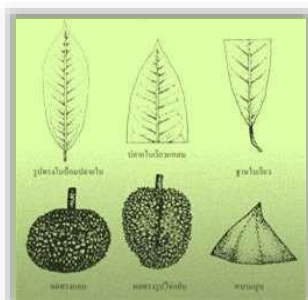
ฐานใบแหลม (acute) และมน (obtuse) มีรูปทรงผล ๒ ลักษณะ คือ

- ๑) ทรงกระบอก (cylindrical)
- ๒) รูปรี (elliptic) รูปร่างของหนามผลมีลักษณะเว้า (concave)

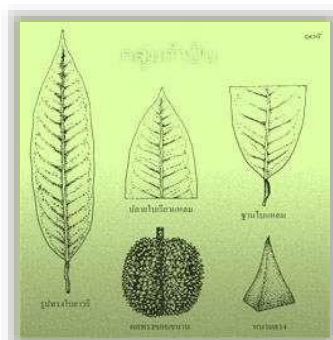
ทุเรียนกลุ่มลาวมี ๑๒ พันธุ์ ที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ พันธุ์ชะนี ซึ่งมีทั้งชะนีก้านยาว ชะนีน้ำตาลทราย ชะนีกิ่งม้วน ยำมะหวาด รวงทอง ชมพูศรี เป็นต้น

๓. **กลุ่มก้านยาว** มีลักษณะรูปทรงใบแบบป้อมปลายใบ (obovate-lanceolate) ปลายใบเรียวแหลม (acuminate) ฐานใบเรียว (caudate acute) ทรงผลเป็นรูปไข่กลับ (obovate) และกลม (rounded) รูปร่างของหนามผลมีลักษณะนูน (convex)

ทุเรียนกลุ่มก้านยาวมี ๘ พันธุ์ ที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ พันธุ์ก้านยาว พันธุ์ทองสุก ต้นใหญ่ ก้านยาววัดสัก ก้านยาวสีนาค ชมพูบา เป็นต้น

๔. **กลุ่มกำป็น** มีลักษณะรูปทรงใบยาวเรียว (linear-oblong) ปลายใบเรียวแหลม (caudate-acuminate) ฐานใบแหลม (acute) ทรงผลเป็นทรงขอบขนาน (oblong) รูปร่างของหนามผลมีลักษณะแหลมตรง (pointed)

ทุเรียนกลุ่มกำป็นมี ๑๓ พันธุ์ ที่รู้จักกันดีคือ พันธุ์หมอนทอง นอกจากนี้ยังมีพันธุ์กำป็นเดิม กำป็นแดง กำป็นตาแพ กำป็นดำ กำป็นเหลือง กำป็นพวง ชายมะไฟ ปิ่นทอง เป็นต้น

๕. **กลุ่มทองย้อย** มีลักษณะรูปทรงใบแบบป้อมปลายใบ (obovate-lanceolate) ปลายใบเรียวแหลม (acuminate) ฐานใบมน (obtuse) ทรงผลเป็นรูปไข่ (ovate) รูปร่างของหนามผลมีลักษณะนูนปลายแหลม (pointed-convex)

ทุเรียนกลุ่มทองย้อยมี ๑๔ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ทองย้อยเดิม พันธุ์ทองย้อยฉัตร อีทุย ทองใหม่ นกหยิบ ธรณีไหว ทับทิม นมสวรรค์ ฉัตรสีทอง เป็นต้น

๖. กลุ่มเบ็ดเตล็ด พุเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้มีลักษณะไม่เด่นชัด บางลักษณะอาจเหมือนกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งใน ๕ กลุ่มแรก ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่ผันแปรออกไป เช่น ลักษณะรูปทรงใบจะมีลักษณะป้อมกลางใบ (elliptical) หรือรูปไข่ขอบขนาน (oval-oblong) ลักษณะปลายใบเรียวแหลม (acuminate-acute) หรือ cuspidate-acuminate) ฐานใบแหลม (acute) หรือมน (obtuse) ทรงผลมีหลายลักษณะ คือ กลมแป้น (oblate) กลมรี (oval) และทรงกระบอก (cylindrical) หนามผลมีลักษณะเว้าปลายแหลม (pointed-concave) หรือนูนปลายแหลม (pointed-convex)

พุเรียนกลุ่มเบ็ดเตล็ดมี ๘๑ พันธุ์ เช่น พันธุ์หลงลับแล พวงมณี พวงมณี สาวชมฟ้าทอง สาวชมเห็ด ยินดี สีทอง เมล็ดในยายปรางค์ ฝอยทอง บางขุนนนท์ ทองม้วน ทองแดง (ตะโก) ตะพานน้ำ ดาวกระจาย แดงสาวน้อย ชายมั่งคุด จอกลอย ขุนทอง เขียวตำลึง กระดุมทอง กระเทยเนื้อแดง กระเทยเนื้อขาว หางสิงห์ อีลื้อ อีหนัก ตอสามเส้า ทองนพคุณ นมสด เมล็ดในกระดุม เมล็ดในก้านยาว ลวงเพาะเมล็ด ห้าลูกไม่ถึงฝัว หลงลับแล หลินลับแล หมอนละอองฟ้า สาวใหญ่ สาวน้อย สาวเจ้าเนื้อ เมล็ดฝ้ายน ไอ้เม่น ไอ้ใหม่ เหลืองทอง อีลื้อนายทิพย์ ทูลถวาย กระปุกทองดี เนื้อเหลือง บางกอก การะเกด ไอ้หิบบ จำปา สาลิกา เมล็ดอารีย์ เมล็ดอุบลรัตน์ ก้านสั้น ทองหยิบ จำปาโน ทองลิ้นจี่ นวลทองจันทร์ จันทบุรี๑ จันทบุรี๒ นพบุรี๓กระเทยข้าวส้น ไอ้วงยาว นวลทอง ทองกมล เป็นต้น ซึ่งพุเรียนในกลุ่มนี้จะมีความหลากหลายของสายพันธุ์ค่อนข้างมาก และมีการตั้งชื่อแตกต่างกันออกไปตามแหล่งที่ปลูก

๒.๓.๓ ลักษณะประจำพันธุ์ของพุเรียน

ในปัจจุบันพบว่าพุเรียนหลากหลายสายพันธุ์ที่จำหน่ายในท้องตลาดนอกเหนือจากพันธุ์การค้าที่มีอยู่เดิม เช่น พันธุ์กระดุมทอง พันธุ์นกหยิบ พันธุ์หลงลับแล เป็นต้น

๑. พันธุ์หมอนทอง

ผลมีขนาดใหญ่ น้ำหนักประมาณ ๓-๔ กิโลกรัม ทรงผลค่อนข้างยาวมีปาลผล ปลายผลแหลม พุ่มไม้ ค่อยเต็มทุกพู หนามแหลมสูง ฐานหนามเป็นเหลี่ยม ระหว่างหนามใหญ่จะมีหนามเล็กวางแซมอยู่ทั่วไป ซึ่งเรียกหนามชนิดนี้ว่า เขี้ยววู ก้านผลใหญ่แข็งแรง ช่วงกลางก้านผลจนถึงปากปลิงจะอ้วนใหญ่ เป็นทรงกระบอก เนื้อหนาสีเหลืองอ่อนละเอียด เนื้อค่อนข้างแห้งไม่ฉ่ำติดมือ รสชาติหวานมัน เมล็ดน้อย และลีบเป็นส่วนใหญ่

๒. พันธุ์กระดุมทอง

กลิ่นของเนื้อ มีกลิ่นอ่อน รสชาติของเนื้อมันมากกว่าหวาน ลักษณะของเนื้อละเอียด ไม่มีเส้นใย ในเนื้อ ทูเรียนพันธุ์นี้ ทรงต้นดี เป็นพันธุ์ที่ปลูกขึ้นง่ายและโตเร็วกว่าพันธุ์อื่นๆ ทั้งหมดในบรรดาทุเรียนพันธุ์อื่น เป็นพันธุ์ที่ปลูกแล้วไม่ค่อยทิ้งกิ่ง ลักษณะใบจะมีขนานค่อนข้างใหญ่ แผ่นในสองข้างห่อเข้าหากันแผ่นใบ เป็นคลื่นเล็กน้อย ผลของทุเรียนพันธุ์นี้ ค่อนข้างกลมแบน โคนจะใหญ่ปลายเรียว หนามจะสั้นถี่ หนามตอนหัว และก้นผลเล็กและถี่ ร่องพูตื้น

๓. พันธุ์ก้านยาว

ผลมีขนาดปานกลาง น้ำหนักประมาณ ๓ กิโลกรัม ทรงผลกลมเห็นพูไม่ชัดเจน พูเต็มทุกพู หนามเล็กถี่สั้นสม่ำเสมอทั้งผล ก้านผลใหญ่และยาวกว่าพันธุ์อื่น ๆ เนื้อละเอียดสีเหลืองหนาปานกลาง กลิ่นของเนื้อ มีกลิ่นอ่อน รสชาติหวานมัน เมล็ดค่อนข้างใหญ่ ลักษณะของเนื้อละเอียด เนื้อละเอียดไม่เป็นเส้นใย

๔. พันธุ์ชะนี

ผลมีขนาดปานกลางถึงใหญ่ น้ำหนักประมาณ ๒.๕-๓ กิโลกรัม ผลมีรูปทรงหูด คือ กลางผลป่อง หัวเรียว ก้านตัด ร่องพูค่อนข้างลึกเห็นได้ชัด ขั้วผลใหญ่และสั้น เนื้อละเอียดสีเหลืองจัดเกือบเป็น สีดำปา เนื้อเยื่อ รสชาติหวานมัน มีกลิ่นหอม เมล็ดค่อนข้างเล็กและมีจำนวนเมล็ดน้อย

๕. พันธุ์พวงมณี

ทรงผลรูปรี ปลายผลแหลม ลักษณะฐานผลป้าน ความยาวก้านผลปานกลาง ๕-๑๑ เซนติเมตร รูปร่างก้านผลขอบนูน รูปร่างหนามผลนูนปลายแหลม กลิ่นของเนื้อมีกลิ่นอ่อน รสชาติของเนื้อหวานมัน พอดี ลักษณะของเนื้อละเอียด ไม่มีเส้นใยในเนื้อ ปริมาณน้ำในเนื้อปานกลาง

๖. พันธุ์นกหยิบ

ลักษณะทุเรียนนกหยิบ หรือเรียกว่า หมอนเขียว ซึ่งมีรสชาติความอร่อย คล้ายกับทุเรียนหมอนทอง แต่จะมีความหวานมันจัดกว่า เนื้อผลสุก เป็นสีเหลืองเข้ม มีกลิ่นหอม ไม่ละหรือแฉะ รสชาติจะหวานมัน ตั้งแต่ขณะผลยังห่ามอยู่ จะมีความหวานมันจัดเมื่อผลสุกเต็มที่ ถือว่าเป็นจุดเด่นของ “ทุเรียนนกหยิบ” คือ รสชาติความหวานมันจะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

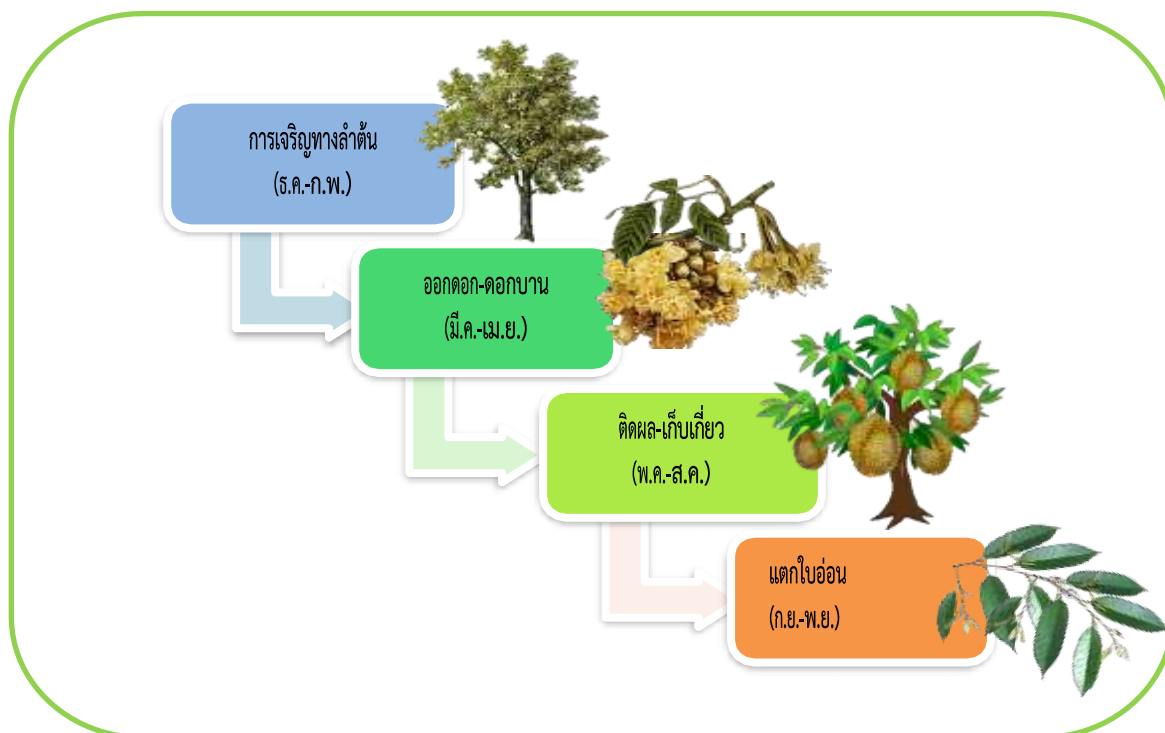

๗. พันธุ์หลงลับแล

มีลักษณะผลค่อนข้างกลม ทรงผลจะมีขนาดเล็ก แต่ละลูกจะมีน้ำหนัก ๑-๓ กิโลกรัม กลิ่นอ่อน เนื้อมีสีเหลืองเข้ม เนื้อเหนียวละเอียด ไม่ละ รสชาติหวานมันหอมอ่อนๆ

๒.๔ การปลูกทุเรียน

๒.๔.๑ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน

๑. **สภาพดิน** ควรเป็นดินร่วนดินร่วนปนทรายดินเหนียวปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี มีหน้าดินลึก เพราะทุเรียน เป็นพืชที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำท่วมขัง และความเป็นกรดต่างของดิน ๕.๕-๖.๕ หากจำเป็น ต้องปลูกทุเรียนในสภาพดินทรายจำเป็นต้องนำหน้าดินจากแหล่งอื่นมาเสริมและต้องใส่ปุ๋ยคอก ร่วมกับและควรมีการจัดการเรื่องระบบน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโตและการออกดอกติดผลของ ทุเรียนด้วย

๒. **แหล่งน้ำ** ต้องมีแหล่งน้ำจัดให้ต้นทุเรียนได้เพียงพอตลอดทั้งปี

๓. **อุณหภูมิและความชื้น** ทุเรียนชอบอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ในช่วงประมาณ ๒๕-๓๐ องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศประมาณ ๗๕-๘๕ เปอร์เซ็นต์ หากปลูกในพื้นที่ ที่มีอากาศแห้งแล้ง พื้นที่ที่มีอากาศร้อนจัดหรือเย็นจัด และมีลมแรง จะพบปัญหาใบไหม้หรือใบร่วง ทำให้ ต้นทุเรียน ไม่เจริญเติบโตหรือเติบโตช้าให้ผลผลิตช้า น้อย และไม่คุ้มต่อการลงทุน

๒.๔.๒ ขั้นตอนการปลูก

๑) **การเตรียมพื้นที่** จำเป็นต้องมีการปรับพื้นที่ปลูก กำหนดผังปลูกและติดตั้งระบบน้ำ โดยปรับพื้นที่ ให้ราบไม่ให้มีแอ่งน้ำท่วมขัง และควรปรับเป็นเนินลูกฟูกเพื่อปลูกทุเรียนบนสันเนิน ระยะปลูก ๘*๘ เมตร หรือ ๙*๙ เมตร (๑๖-๒๕ ต้น/ไร่) หากมีการทำสวนขนาดใหญ่ ควรขยายระยะระหว่างแถว ให้กว้างขึ้นเพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงานการวางแผนปลูกควรขวางความลาดเทของพื้นที่หรือกำหนดแถว

ปลูกในแนวทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตก และถ้ามีการจัดวางระบบน้ำจะต้องพิจารณาแนวทางจัดวางท่อในสวนเพื่อให้ มีการจัดการที่ง่ายและสะดวก

๑. พื้นที่ตอน

ไถพรวนและปรับพื้นที่ให้เรียบเพื่อสะดวกในการวางระบบน้ำ การจัดการสวนรวมทั้งชุดร่องระบายน้ำ ภายในสวน ถ้าเป็นพื้นที่ตอนที่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน การเตรียมพื้นที่หลังจากตัดไม้ยืนต้นเดิมออกแล้ว อาจทำได้ทั้งการไถพรวนและไม่ไถพรวนขึ้นอยู่กับชนิดของไม้ยืนต้นที่เคยปลูก ลักษณะโครงสร้างของดิน และความเรียบของพื้นที่ ทั้งนี้การไถพรวนมีความจำเป็นสำหรับพื้นที่ที่มีดินเป็นดินเหนียว โครงสร้างดินเสีย และการระบายน้ำไม่ดี สำหรับพื้นที่ที่เป็นดินร่วนระบายน้ำดีก็ไม่จำเป็นต้องทำการไถพรวน

๒. พื้นที่ลุ่มที่มีน้ำท่วมขังในฤดูฝน

๒.๑ พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังไม่มากและระยะเวลาการท่วมขังสั้น นิยมนำดินมาเทกองตามผังปลูก สูงประมาณ ๐.๗๕-๑.๒๐ เมตร ทั้งช่วงเวลาไว้ระยะหนึ่งหลังการเทดิน เพื่อให้กองดินคงรูปแล้วปลูกทุเรียน บนสันกลางของกองดิน

๒.๒ พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังมากและนาน ควรยกร่องสวนให้มีขนาดสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า ๖ เมตร ร่องน้ำกว้าง ๑.๕ เมตร ลึก ๑ เมตร มีระบบระบายน้ำเข้า-ออกเป็นอย่างดี เพื่อป้องกันน้ำท่วมถึงและสะดวกในการระบายน้ำ

๒) การวางผังปลูก

สามารถเลือกระบบการปลูกทุเรียนเป็นลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

๑. ระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสามเหลี่ยมด้านเท่าระยะปลูก ๘ - ๑๐ เมตร เหมาะกับพื้นที่ที่ค่อนข้างเรียบ

๒. ระบบแถวกว้างตันชิด (Hedge row system) ในการปลูกระบบนี้ระยะระหว่างต้นเป็น ๓๐-๕๐% ของระยะระหว่างแถวและมีการวางแถวปลูกในแนวเหนือใต้ มีด้านกว้างระหว่างแถวขวางแนวขึ้นลงของพระอาทิตย์ แถวมีความกว้างพอที่จะให้เครื่องจักรกลผ่านเข้าออกได้สะดวก

๓) การเลือกต้นพันธุ์

ต้นกล้าทุเรียนที่ควรเลือกใช้ในการปลูกต้องมีความแข็งแรง ตรงตามพันธุ์ ต้นต่อเป็นพันธุ์พื้นเมือง ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า ระบบรากไม่ขัดหรืออ มีใบหนาและเขียวเข้ม

๔) วิธีการปลูก

๑. การปลูกแบบชุดหลุมปลูก ซึ่งเหมาะกับพื้นที่ที่ค่อนข้างแล้งและยังไม่มี การวางระบบน้ำ วิธีนี้ดินในหลุมจะช่วยเก็บความชื้นได้ดีขึ้น แต่หากมีฝนตกชุกมีน้ำขังจะทำให้รากเน่าและต้นทุเรียนตายได้ง่าย ขั้นตอนการปลูกมีดังนี้ คือ

- ❖ ชุดหลุมมีขนาดกว้าง x ยาว x ลึก เป็น ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ เซนติเมตร
- ❖ ผสมปุ๋ยคอกเก่าประมาณ ๕ กิโลกรัม และปุ๋ยหินฟอสเฟต ๑/๒ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับดินที่ขุดขึ้นมา กลบกลับคืนไปในหลุมสูงประมาณ ๒ ใน ๓ ของหลุม
- ❖ เตรียมต้นกล้าที่แข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เป็นโรค ไม่มีแมลงทำลาย และมีใบยอดคู่สุดท้ายแก่ ระบบรากแผ่กระจายดี ไม่ขัดมีรากงอกอยู่ก้นถุง

- ❖ ใช้มีดกรีดกันถุงออก ถ้าพบรากขดงออยู่กันถุงให้ตัดรากบริเวณนั้นออกเพื่อให้มีการเจริญของรากใหม่
 - ❖ วางถุงต้นกล้าที่ตัดกันถุงออกแล้ววางลงตรงกลางหลุม จัดให้ตรงแนวกับต้นอื่น ๆ พร้อมทั้งปรับระดับสูงต่ำของต้นทุเรียนให้รอยต่อระหว่างรากกับลำต้นหรือระดับดินปากถุงเดิมสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย
 - ❖ ใช้มีดกรีดด้านข้างถุงจากล่างขึ้นบนทั้งสองด้าน
 - ❖ ดึงถุงพลาสติกออก รมั้ดระวังอย่าให้ดินในถุงแตก
 - ❖ กลบดินที่เหลือลงไปในหลุมอย่ากลบดินสูงถึงรอยเสียหายหรือรอยทาบ
 - ❖ ปักไม้หลักข้างต้นทุเรียนที่ปลูกแล้ว พร้อมทั้งผูกเชือกยึดไว้เพื่อป้องกันลมพัดโยก
 - ❖ กัดดินบริเวณโคนต้น หาววัสดุคลุมโคนต้นเพื่อเป็นการเก็บกักความชื้นให้กับต้นทุเรียนที่ปลูกใหม่จากนั้นรดน้ำตามให้ชุ่ม
 - ❖ จัดทำร่มเงาให้ต้นทุเรียนที่เพิ่งปลูก โดยใช้ทางมะพร้าว ทางจาก แผงหญ้าคา ทางระกำ หรือตาข่ายพรางแสง เมื่อทุเรียนตั้งตัวดีแล้วควรปลดออกหรืออาจปลูกไม้ผลเพื่อให้ร่มเงา เช่น กล้วยก็จะช่วยเป็นร่มเงาและเพิ่มความชื้นในสวนทุเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งที่อากาศแห้งและมีแสงแดดจัด
 - ❖ แกะผ้าพลาสติกที่พันรอยเสียหายหรือทาบออกเมื่อปลูกไปแล้วประมาณ ๑-๒ เดือน
๒. การปลูกแบบนั่งแท่นหรือยกโคก เหมาะกับพื้นที่ฝนตกชุก การระบายน้ำไม่ดี วิธีนี้ทำให้มีการระบายน้ำดีขึ้น ลดปริมาณน้ำท่วมขังบริเวณโคนต้น แต่ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนการจัดทำระบบน้ำให้ดีก่อนปลูก ซึ่งจะทำให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตได้เร็วกว่าการขุดหลุมปลูก การเลือกใช้ต้นกล้าควรเลือกใช้ต้นที่มีขนาดเล็ก ระบบรากดี ไม่ขดงอ แต่หากจะปลูกด้วยต้นกล้าขนาดใหญ่ควรตัดแต่งรากที่ขดงอทั้งที่กันถุงและด้านข้างออกก่อน รวมทั้งควรมีการพรางแสงให้กับต้นทุเรียน ที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสงหรือทางมะพร้าว หรือปลูกไม้ที่ให้ร่มเงา เช่นเดียวกับการปลูกแบบขุดหลุม ขั้นตอนการปลูก มีดังนี้ คือ
- ❖ โรยปุ๋ยหินฟอสเฟต (๐-๓-๐) อัตรา ๕๐๐ กรัม หรือประมาณ ๑ ½ ของกระป๋อง ตรงตำแหน่งที่ต้องการปลูก จากนั้นจึงกลบดินบาง ๆ
 - ❖ นำต้นพันธุ์ทุเรียนมาวาง แล้วถากดินข้าง ๆ ขึ้นมาพูนกลบ แต่ถ้าหากเป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย ดินจะไม่เกาะตัวกัน ควรใช้วิธีขุดหลุมปลูกจะทำให้การเจริญเติบโตและอัตราการรอดสูงกว่า หรืออาจจะใช้วิธีตัดแปลง ซึ่งหมายถึง การนำหน้าดินจากแหล่งอื่นมากองตรงตำแหน่งที่จะปลูก กองดินควรมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เมตร สูง ๑๕ เซนติเมตร แหวกกลางกองดินโรยปุ๋ยหินฟอสเฟตในช่องที่แหวกไว้ กลบดินบาง ๆ วางต้นพันธุ์ดีลงตรง ช่องที่แหวกไว้กลบดินทับ
 - ❖ การแกะถุงออกต้องระมัดระวังอย่าให้ดินแตกอาจทำได้โดยกรีดกันถุงออกก่อน แล้วนำไปวางในตำแหน่งที่ปลูก กรีดถุงพลาสติกให้ขาดจากล่างขึ้นบน แล้วจึงค่อย ๆ ดึงถุงพลาสติกออกเบา ๆ
 - ❖ รมั้ดระวังอย่ากลบดินให้สูงถึงรอยเสียหายหรือรอยทาบ
 - ❖ หาววัสดุคลุมโคน และจัดทำร่มเงาให้กับต้นทุเรียนเหมือนการปลูกโดยวิธีขุดหลุม

๕. ฤดูปลูก หากมีการจัดระบบการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดูแลให้น้ำกับต้นทุเรียนได้อย่างสม่ำเสมอช่วงหลังปลูก ก็จะสามารถปลูกได้ตั้งแต่เดือนปลายเดือนเมษายน แต่ถ้าหากจัดระบบน้ำไม่ทันหรือ ยังไม่อาจดูแลเรื่องน้ำได้ ควรจะปลูกในช่วงต้นฤดูฝน

๖. การพรางแสง ไม้ผลหลายชนิดรวมทั้งทุเรียนต้องมีการให้ร่มเงาหรือการพรางแสงในช่วงแรกของการเจริญเติบโต ซึ่งอาจทำได้โดยการใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ทางมะพร้าวปักเป็นกระโจมคร่อมต้นทุเรียน ใช้ตาข่ายพรางแสง เย็บเป็นถุงเปิดหัวท้ายครอบลงบนเสาไม้ที่ปักเป็นมุม ๔ ด้านรอบต้นทุเรียน เพื่อกันแสงด้านข้างของต้น หรือ อาจปลูกต้นไม้โตเร็วระหว่างแถวทุเรียนให้มีระยะห่างระหว่างต้นของไม้โตเร็วที่สามารถแผ่ทรงพุ่มพรางแสง ให้ทุเรียนได้ประมาณ ๓๐-๔๐% เช่น กล้วย ทองหลาง เป็นต้น

๒.๕ การจัดการ

๒.๕.๑ การจัดการสวนทุเรียนช่วงก่อนให้ผลผลิต

การปฏิบัติดูแลทุเรียนในช่วงก่อนให้ผลผลิตเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทุเรียนเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และให้ผลผลิตได้เร็วขึ้น โดยมีวิธีการดูแลดังนี้ คือ

๑. ในระหว่างรอทุเรียนให้ผลผลิต ในช่วงแรกควรปลูกพืชแซมเสริมรายได้ โดยเลือกพืชให้ตรงกับความต้องการของตลาด

เมื่อตรวจสอบต้นทุเรียนตายหลังปลูกให้ทำการปลูกซ่อมทันทีเพื่อให้มีการเจริญเติบโตที่สม่ำเสมอ

๒. การให้น้ำ ช่วงเวลาหลังจากปลูกจะตรงกับฤดูฝน ถ้ามีฝนตกหนักควรทำทางระบายน้ำและตรวจสอบบริเวณหลุมปลูก ถ้าดินยุบตัวเป็นแอ่งมีน้ำขังต้องพูนดินเพิ่ม ถ้าฝนทิ้งช่วง ควรรดน้ำให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอ ในปีต่อ ๆ ไป ควรดูแลรดน้ำให้ต้นทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ และในช่วงฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมดินเพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง เป็นต้น

๓. การตัดแต่งกิ่ง

- ปีที่ ๑-๒ ไม่ควรมีการตัดแต่งกิ่ง ควรปล่อยให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มที่
- ปีต่อ ๆ ไป ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโดงในทรงพุ่ม กิ่งที่เป็นโรค เลี้ยงกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ที่อยู่ภายในแนวขนานกับพื้น (กิ่งมุกกว้าง) ไว้ในปริมาณและทิศทางเหมาะสม โดยให้กิ่งล่างสุดอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร

๔. การป้องกันกำจัดโรค แมลงและวัชพืช

- ช่วงแตกใบอ่อน : ควรป้องกันกำจัดโรคที่เกิดกับใบ เพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยไฟ ไรแดง
- ช่วงฤดูฝน:ป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่าและควบคุมวัชพืชโดยการปลูกพืชคลุมดินและอาจจะกำจัดโดยใช้แรงงานชุด ถาก ถอน ตัด พยายามหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเพราะต้นทุเรียนยังเล็กอยู่ละอองสารเคมีอาจจะไปทำลายต้นทุเรียนทำให้ชะงักการเจริญเติบโตหรือ ตายได้

๕. ควรมีการทำร่มเงาในช่วงฤดูแล้ง เพื่อป้องกันต้นทุเรียนใบไหม้

๖. การใส่ปุ๋ยควรทำ ดังนี้

- ควรมีการใส่ปุ๋ยหลังจากตัดแต่งกิ่ง
- ควรมีการใส่ปุ๋ยพร้อมกับการทำโคน คือ ถ้าวัชพืชบริเวณใต้ทรงพุ่ม หว่านปุ๋ยและพรวนดินนอกชายพุ่มขึ้นมากลบใต้ทรงพุ่มให้มีลักษณะเป็นหลังเต่า และขยายขนาดของเนินดิน ให้กว้างขึ้นตามขนาดของทรงพุ่มหรือจะใส่ปุ๋ย โดยวิธีใช้ไม้ปลายแหลมแทงดินเป็นรูหยอด ปุ๋ยใส่และปิดหลุมเป็น

ระยะให้ทั่วบริเวณใต้ทรงพุ่มวิธีหลังนี้แม้จะเปลืองแรงงานแต่ช่วยลด การสูญเสียของปุ๋ยจากการระเหย หรือถูกน้ำชะล้าง

- การให้ปุ๋ยคอก ควรทำการหว่านปุ๋ยคอกก่อนและตามด้วยปุ๋ยเคมี
- การให้ปุ๋ยในปีที่ ๑
 - ใส่ปุ๋ยคอกและทำ โคน ๔ ครั้ง (เดือนเว้นเดือน)
 - ครั้งที่ ๑-๓ ใส่ปุ๋ยคอก ๕ กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ ๑ ปี)
 - ครั้งที่ ๔ - ใส่ปุ๋ยคอก ๕ กิโลกรัมต่อต้น
 - ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ กรัมต่อต้น
- การให้ปุ๋ยในปีต่อ ๆ ไป
 - ใส่ปุ๋ยและทำ โคน ๒ ครั้ง (ต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน)
 - ครั้งที่ ๑ (ต้นฝน) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๐.๕-๓ กิโลกรัมต่อต้น
 - ครั้งที่ ๒ (ปลายฝน) ใส่ปุ๋ยคอก ๑๕-๕๐ กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ ๓-๑๐ ปี)
 - ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใส่ในแต่ละครั้งขึ้นกับขนาดของทรงพุ่ม โดยยึดหลักว่า วัดจากโคนต้นมายังชายพุ่มเป็นเมตรได้ เช่น ระยะจากโคนต้นถึงชายพุ่ม ๑ เมตร ใส่ปุ๋ย ๑ กิโลกรัม ระยะจากโคนต้นถึงชายพุ่ม ๒ เมตร ใส่ปุ๋ย ๒ กิโลกรัม

๒.๕.๒ การจัดการสวนทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว

การดูแลต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้วเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะสามารถทำให้ต้นทุเรียนออกดอกติดผลได้มากขึ้น ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพดี การเตรียมต้นทุเรียนให้พร้อมที่จะออกดอกจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยการทำให้มีใบแก่พร้อมกันทั้งต้น เพื่อให้มีการสร้างอาหารให้กับลำต้นได้อย่างเต็มที่ ทำให้มีการสะสมอาหารในลำต้นเพียงพอต่อการออกดอก และเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความชื้นต่ำ อากาศเย็นลงเล็กน้อย มีช่วงแสงที่เหมาะสมต่อการกระตุ้นให้เกิดการออกดอกได้ ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและดำเนินการภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทันที

๑. ระยะเตรียมการหลังการเก็บเกี่ยว แนวทางการปฏิบัติ

๑) ตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งหัก กิ่งที่เป็นโรค กิ่งกระโดง เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง แสงแดดส่องได้อย่างทั่วถึง และง่ายต่อการพ่นสารป้องกันและกำจัดโรคและแมลง ควบคุมความสูงของต้นให้อยู่ในระดับความสูง ๖-๘ เมตร

- เก็บเชือกโยงต้นทุเรียนที่ไม่ได้ใช้แล้ว
- ตรวจสอบความพร้อมของระบบน้ำในสวนให้พร้อมใช้งานสำหรับฤดูกาลผลิตต่อไป
- สำรวจต้นที่เป็นโรค ให้รีบดำเนินการจัดการทันที

๒) การใส่ปุ๋ย

- ปุ๋ยคอก อัตรา ๕-๑๐ กิโลกรัม/ต้น
- ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัม/ต้น การให้น้ำปริมาณน้ำ ๑๕๐ ลิตร/ต้น/วัน

๒. ระยะสร้างใบชุดที่ ๑ และ ๒

๑) ระยะแตกใบอ่อน ระยะใบเพสลาด แนวทางการปฏิบัติ

- ควรตัดหญ้าก่อนหว่านปุ๋ยทางดิน โดยหว่านปุ๋ยเพื่อสร้างใบชุดที่ ๑ และ ๒ ซึ่งจะแตกใบอ่อนชุดแรกหลังจากให้ปุ๋ยไปแล้วประมาณ ๒๑-๒๘ วัน

- ควรมีการให้สารป้องกันโรคและแมลงในระยะที่มีการแตกใบอ่อน
- ควรมีการให้ปุ๋ยทางใบเพิ่มเติมในระยะใบคลี่/ใบเพสลาด

๒) การใส่ปุ๋ย

- ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๒-๓ กิโลกรัม/ต้น การให้น้ำ ปริมาณน้ำ ๑๕๐ ลิตร/ต้น/วัน
การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

- ระยะแตกใบอ่อน สำหรับ+สารป้องกันกำจัดแมลง+สารป้องกันกำจัดเชื้อรา+
สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

- ใบคลี่/ใบเพสลาด ปุ๋ยเกล็ดสูตร ๒๑-๒๑-๒๑ อัตรา ๑ กิโลกรัม ธาตุอาหารรอง-เสริม (Ca B) ๒๐๐ มิลลิลิตร ธาตุอาหารรอง-เสริม (Mg Zn) ๒๐๐ มิลลิลิตร สารป้องกันกำจัดแมลง+สารป้องกัน
กำจัดเชื้อรา+สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

๓. ระยะสร้างใบชุดที่ ๓

๑) ระยะแตกใบอ่อน ระยะใบเพสลาด แนวทางการปฏิบัติ

- ควรตัดหญ้าก่อนหว่านปุ๋ยทางดิน
- หว่านปุ๋ยทางดินเพื่อสร้างใบชุดที่ ๓ คือ ใบอ่อนชุดสุดท้ายก่อนออกดอกประมาณ ๓๐-๔๕ วัน
- ควรมีการให้สารป้องกันโรคและแมลงในระยะที่มีการแตกใบอ่อน
- ควรมีการให้ปุ๋ยทางใบเพิ่มเติมในระยะใบคลี่/ใบเพสลาด

ข้อแนะนำ ชุดใบที่ ๓ ควรมีใบที่สมบูรณ์ ใบหนาแต่มีขนาดเล็กกว่าใบที่ ๑ และใบที่ ๒ เพื่อให้ง่ายต่อการออกดอก และเมื่อได้ใบชุดสุดท้ายแล้วควรมีการพ่นปุ๋ยเพื่อสะสมอาหารอย่างน้อย ๓-๕ ครั้ง เพื่อสะสมอาหารให้เพียงพอต่อการออกดอก

๒) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๒-๓ กิโลกรัม/ต้น

๓) การให้น้ำปริมาณน้ำ ๑๕๐ ลิตร/ต้น/วัน

๔) การตัดแต่งกิ่ง ควรตัดกิ่งแขนงบริเวณท้องกิ่งเพื่อเตรียมความพร้อมต้นก่อนการออกดอก

๕) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

๖) ระยะแตกใบอ่อน สำหรับ + สารป้องกันกำจัดแมลง + สารป้องกันกำจัดเชื้อรา +
สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

๗) ใบคลี่/ใบเพสลาด ปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๐-๕๒-๗ หรือ ๖-๓๒-๓๕ อัตรา ๑.๐ กิโลกรัม
ธาตุอาหารรอง-เสริม (Ca B) ๒๐๐ มิลลิลิตร+ฟอสฟอรัส-K ๓๐๐ มิลลิลิตร สารป้องกันกำจัดแมลง
สารป้องกันกำจัดเชื้อรา สารจับใบ อัตรา ๕๐ มล.

๔. ระยะชักนำการออกดอก แนวทางการปฏิบัติ

- ๑) ควรตัดแต่งกิ่งแขนงภายในทรงพุ่มออกให้หมดเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการออกดอก
- ๒) ควรหยุดให้น้ำเพื่อให้ต้นทุเรียนได้รับการกระทบแล้งต่อเนื่อง ๑๐-๑๔ วัน
- ๓) ควรกำจัดวัชพืช เศษหญ้า เศษใบไม้ใต้ทรงพุ่มเพื่อให้เกิดการถ่ายเทอากาศบริเวณใต้ทรงพุ่ม
- ๔) เมื่อต้นทุเรียนกระทบแล้งจะเข้าสู่สภาวะเครียด สังเกตจากปลายกิ่งใบตกช่วง ๑๐.๐๐ น. และ ๑๔.๓๐ น. ต้องให้น้ำเพื่อกระตุ้นการออกดอก โดยให้น้ำประมาณ ๑ ชั่วโมง/ครั้ง แล้วรดน้ำต่ออีก ๔ วัน สังเกตได้ ท้องกิ่งว่ามีการติดตาดอกหรือไม่ หากมีการแตกตาดอก ให้น้ำครั้งละน้อย ๆ แต่ให้สม่ำเสมอ
- ๕) การให้น้ำ งดน้ำ ๑๐-๑๔ วัน เมื่อสังเกตว่าทุเรียนได้รับสภาวะเครียด ให้น้ำ ๓๐๐-๔๐๐ ลิตร เป็น เวลา ๑ ชั่วโมง แล้วรดน้ำต่อ ๔-๕ วัน เพื่อสังเกตการออกดอกได้ท้องกิ่ง

๖) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

- ปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๓-๐-๔๖ อัตรา ๑ กิโลกรัม
- สารห่วย ๓๐๐ มิลลิลิตร
- ธาตุอาหารรองเสริม
- สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

๕. ระยะดอก แนวทางการปฏิบัติ

๑) หลังจากดอกทุเรียนเข้าสู่ระยะเหี่ยวติดต้นหนุ ค่อยๆเพิ่มปริมาณน้ำขึ้นทีละน้อย ถ้าให้น้ำมาก จนเกินไป กลุ่มตาดอกอาจจะกลายเป็นกิ่งแขนงได้

๒) ระยะกระดุมมะเขือพวงจนถึงดอกบาน ควรฉีดพ่นสารป้องกันโรคและแมลง (เพลี้ยไฟ หนอน เจาะดอก) อย่างน้อย ๒ ครั้ง

๓) ก่อนดอกบาน ๔-๗ วัน ควรลดปริมาณการให้น้ำเพื่อทำให้เกสรดอกตัวเมียมีความเหนียว เตรียมพร้อมรับการผสมให้มากขึ้น และยังช่วยให้ดอกทุเรียนไม่บานจนเกินไป

๔) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๑.๕ กิโลกรัม/ต้น

๕) การให้น้ำ

- ปริมาณการให้น้ำ ระยะเหี่ยวติดต้นหนุ ๑๐๐ ลิตร/ต้น/วัน ระยะกระดุมมะเขือพวง ๑๕๐ ลิตร/ต้น/วัน ระยะหัวกำไล ๑๐๐ ลิตร/ต้น/วัน

- เวลา ระยะเหี่ยวติดต้นหนุ ๑๐ นาฬิกา ระยะกระดุมมะเขือพวง ๑๕ นาฬิกา ระยะหัวกำไล ๑๐ นาฬิกา

๖) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

- ระยะกระดุมมะเขือพวง ฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๐-๕๒-๗ อัตรา ๒๐๐ กรัม ธาตุอาหารรองเสริม (Ca B) อัตรา ๒๐๐ กรัม โอโทนิค อัตรา ๕๐ มล. + สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

- ระยะหัวกำไล ฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๐-๕๒-๗ อัตรา ๒๐๐ กรัม ธาตุอาหารรองเสริม (Ca B) อัตรา ๒๐๐ กรัม โอโทนิค อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร + สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

๖. ระยะดอกบาน แนวทางการปฏิบัติ

๑) ช่วยผสมเกสรด้วยวิธีการปิดดอก ในช่วงเวลา ๑๙.๐๐-๒๑.๐๐ น.

๒) จัดบันทึกวันดอกบาน เพื่อกำหนดปฏิทินในการดูแลทุเรียนในแต่ละระยะและวางแผนในการเก็บเกี่ยว

๗. ระยะ ๑๐ วันหลังดอกบาน ระยะนี้ทุเรียนจะเริ่มเข้าสู่ระยะการติดผล แนวทางการปฏิบัติ

๑) ควรฉีดพ่นสารป้องกันโรคและแมลง (เพลี้ยไฟ) เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาทุเรียนหนามจิบ

๒) ค่อยๆเพิ่มปริมาณการให้น้ำ ไม่ควรให้น้ำมากจนเกินไปจะทำให้ผลทุเรียนร่วงได้

๓) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๑.๐ กิโลกรัม/ต้น

๔) การให้น้ำ ปริมาณการให้น้ำ ๑๐๐ ลิตร/ต้น/วัน

๕) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร) ฉีดพ่นปุ๋ยเกล็ด ๑๐-๕๒-๗ อัตรา ๒๐๐ กรัม+ธาตุอาหารรองเสริม (CaB) อัตรา ๒๐๐ กรัม+โอโทนิค อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร+สารจับใบ อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร

๘. ระยะ ๔-๕ สัปดาห์หลังดอกบาน (ระยะไข่ไก่)แนวทางการปฏิบัติ ระยะนี้ทุเรียนกำลังเข้าสู่การพัฒนาเปลือกและเมล็ด ควรมีแนวทางดังนี้

๑) ตัดแต่งผลทุเรียนที่ไม่สมบูรณ์และอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมออก (คงเหลือไว้ ๒-๓ เท่าของ จำนวนที่ต้องการไว้ผล)

๒) ใส่ปุ๋ยบำรุงผล อาจจะใส่เพียงครั้งเดียวหรือแบ่งใส่ ๒ ครั้งห่างกัน ๗ วัน

๓) ฉีดพ่นอาหารเสริมและสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง (หนอนเจาะเมล็ด)

๔) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๑๑-๑๘ หรือ ๑๒-๑๒-๒๔ และ ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕+๐.๕

กิโลกรัม/ต้น

๕) การให้น้ำ ปริมาณการให้น้ำ ๒๐๐ ลิตร/ต้น/วัน

๙. ระยะ ๕-๘ สัปดาห์หลังดอกบาน (ระยะกระป๋องนม) แนวทางการปฏิบัติ ระยะนี้ทุเรียนสร้างเมล็ดเสร็จสมบูรณ์และกำลังพัฒนาเนื้ออย่างรวดเร็ว ควรมีแนวทางดังนี้

๑) ตัดแต่งผลทุเรียนที่ไม่สมบูรณ์และในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

๒) ใส่ปุ๋ยบำรุงผล อาจจะใส่เพียงครั้งเดียวหรือแบ่งใส่ ๒ ครั้งห่างกัน ๗ วัน

๓) ฉีดพ่นอาหารเสริมและสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง (หนอนเจาะเมล็ด)

๔) ควรโยกกิ่งให้มีความมั่นคง แข็งแรงสามารถรับน้ำหนักผลผลิตต่อกิ่งได้

๕) ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๑๑-๑๘ อัตรา ๑.๕-๒.๐ กิโลกรัม/ต้น

๗) การให้น้ำ ปริมาณการให้น้ำ ๒๕๐ ลิตร/ต้น/วัน

๘) การตัดแต่งผล

- ตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ก้นจีบ เก็บผลที่มีลักษณะหนามสวย ขั้วผลใหญ่
- ผลเดี่ยว ควรให้มีระยะระหว่างผล ๓๐-๕๐ เซนติเมตร
- ผลกลุ่มๆละ ๒-๔ ผล ห่างกันกลุ่มละ ๑-๒ เมตร
- ควรปลิดผลทุเรียนรุ่นที่มีผลผลิตน้อยกว่าออก

๙) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

- ฉีดพ่นด้วยปุ๋ยน้ำตาลทางด่วน อัตรา ๒๐๐ มิลลิลิตร
- ปุ๋ยเกล็ด ๑๒-๒๗-๒๓ อัตรา ๕๐๐ กรัม
- ธาตุอาหารรอง-เสริม (Ca B) อัตรา ๒๐๐ มิลลิลิตร

๑๐. ระยะ ๘-๑๐ สัปดาห์หลังดอกบาน (ระยะขยายพู) แนวทางการปฏิบัติ

๑) ตัดแต่งผลทุเรียนที่ไม่สมบูรณ์และในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

๒) ใส่ปุ๋ยบำรุงผล อาจจะใส่เพียงครั้งเดียวหรือแบ่งใส่ ๒ ครั้งห่างกัน ๗ วัน

๓) ฉีดพ่นอาหารเสริมและสารป้องกันกำจัดโรคและแมลง (หนอนเจาะเมล็ด)

๔) ควรโยกกิ่งให้มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถรับน้ำหนักผลผลิตต่อกิ่งได้

๕) ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

๖) การใส่ปุ๋ย ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๒-๓-๓๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑.๕-๒.๐ กิโลกรัม/ต้น

๗) การให้น้ำ ปริมาณการให้น้ำ ๓๐๐ ลิตร/ต้น/วัน

๘) การตัดแต่งผล ตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ก้นจีบ เก็บผลที่มีลักษณะหนามเขียวสวย

ขั้วผลใหญ่

๙) การพ่นอาหารเสริม/ป้องกันโรคและแมลง (อัตรา/น้ำ ๒๐๐ ลิตร)

- ฉีดพ่นด้วยปุ๋ยน้ำตาลทางด่วน อัตรา ๒๐๐ มิลลิลิตร
- ปุ๋ยเกล็ด ๑๒-๒๗-๒๓ อัตรา ๕๐๐ กรัม

➤ ธาตุอาหารรอง-เสริม (Ca B) อัตรา ๒๐๐ มิลลิกรัม

๑๑. ระยะ ๑๐-๑๒ สัปดาห์หลังดอกบาน (ระยะเริ่มสุกแก่) แนวทางการปฏิบัติการเก็บเกี่ยว

๑) ควรตัดทุเรียนที่มีความแก่ประมาณ ๗๕ เปอร์เซ็นต์ หรือวัดแบ่งได้ ๓๒ เปอร์เซ็นต์

๒) ก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน ๓-๔ วันต้องตรวจสอบเปอร์เซ็นต์ความแก่ของทุเรียน

๓) ขณะเก็บเกี่ยว ห้ามวางทุเรียนกับพื้นดินโดยตรงเด็ดขาด

๔) การให้น้ำ ปริมาณการให้น้ำ ๑๕๐ ลิตร/ต้น/วัน

๒.๕.๓ การช่วยผสมเกสร

ปัญหาการติดผลน้อยของทุเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นปัญหาที่สำคัญ การช่วย ผสมเกสรโดยใช้ละอองเกสรจากทุเรียนต่างพันธุ์ จึงเป็นการช่วยทำให้กระบวนการถ่ายละออง เกสรประสบ ความสำเร็จ และนำไปสู่การปฏิสนธิ ปริมาณการติดผลจึงเพิ่มขึ้น ผลทุเรียนที่เกิดจากการช่วย ผสมเกสร จะมีการเจริญเติบโตเร็ว รูปทรงดี พูเต็ม คุณภาพเนื้อดี สีเนื้อ และรสชาติไม่แตกต่างจากพันธุ์แม่ ปริมาณ เนื้อที่รับประทานได้ต่อผลเพิ่มขึ้น โดยทำการฉีดพ่นด้วยสารควบคุมการเจริญเติบโต เพื่อช่วยในการ ผสมเกสร แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องใช้เวลาและแรงงานในการปฏิบัติงานดังกล่าว ซึ่งโดยปกติถ้าเป็นเกษตรกร รายใหญ่จะ นิยมช่วยการผสมเกสรมากกว่าเกษตรกรรายย่อย ในกรณีเกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกทุเรียน ตั้งแต่ ๓-๑๕ ไร่ ก็อาจจะใช้วิธีการช่วยผสมเกสรได้เช่นกัน

๒.๕.๔ การควบคุมไม่ให้แตกใบอ่อน

การป้องกันไม่ให้ทุเรียนแตกใบอ่อนในระหว่างพัฒนาการของผลอ่อนเป็นสิ่งจำเป็นเพราะหาก มีการแตกใบอ่อนในช่วงนี้ ผลอ่อนจะไม่สามารถแข่งขันเพื่อแย่งอาหารสะสมกับใบอ่อนได้ผลอ่อน ที่กำลังพัฒนา ก็จะหยุดชะงัก และเกิดผลกระทบในด้านคุณภาพของผล โดยมีการจัดการ ดังนี้

๑) การชะลอการแตกใบอ่อน ด้วยการพ่นสารชะลอการเจริญเติบโต เช่น สารมีพิควอทคลอไรด์ ความเข้มข้น ๓๗.๕ พีพีเอ็ม ให้ทั่วต้น

๒) การปลิดใบอ่อน ถ้าพบว่าทุเรียนจะแตกใบอ่อน โดยสังเกตเห็นเยื่อหุ้มตาเริ่มเจริญ หรือเรียกกระยะหางปลา ให้ยับยั้งด้วยการฉีดพ่นปุ๋ยโพแทสเซียมไนเตรท สูตร ๑๓-๐-๔๕ อัตรา ๑๕๐-๓๐๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร และถ้ายังพบว่ายอดทุเรียนยังพัฒนาต่อ ควรฉีดพ่นซ้ำอีกครั้งหลังจากครั้งแรก ๑-๒ สัปดาห์

๓) การลดความเสียหาย ถ้าพบทุเรียนแตกใบอ่อนในขณะที่ยอดโตแล้ว ควรมีการฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ (อาหารเสริม) เพื่อช่วยให้ผลทุเรียนมีการพัฒนาที่สมบูรณ์ขึ้นด้วยการพ่นปุ๋ยสูตรทางด่วน (คาร์โบไฮเดรตสำเร็จรูป อัตรา ๒๐ ซีซี + ปุ๋ยเกล็ด ๑๕-๓๐-๑๕ ที่มีธาตุรองและธาตุปริมาณน้อย อัตรา ๖๐ กรัม + กรดฮิวมิก อัตรา ๒๐ ซีซี ผสมรวมในน้ำ ๒๐ ลิตร) ร่วมกับสาร มีพิควอทคลอไรด์ ความเข้มข้น ๓๗.๕ พีพีเอ็ม ให้ทั่วต้น

๒.๖ โรคทุเรียน

๑) โรคครากเนาโคนเน่า ระบาดมากในช่วงฝนตกชุกหรือในช่วงที่มีความชื้นในอากาศสูง อาการ โคนเน่าจะเห็นได้ชัดเจนในช่วงหมดฝน ทำลายได้ทุกส่วนของพืช

๒) โรคราใบดิด ระบาดมากในช่วงฤดูฝนโดยเฉพาะต้นที่มีใบแน่นทึบเกินไป ทำลายบริเวณ ส่วนของยอดและใบ

๓) โรคราสีชมพู ระบาดมากในช่วงฤดูฝน ทำลายบริเวณง่ามกิ่งและโคนกิ่ง

๔) โรคใบไหม้/แอนแทรคโนส ระบาดมากช่วงฤดูฝนและแล้ง ส่วนใหญ่เกิดในช่วงพืชแตกใบอ่อนหรือพืชอ่อนแอ เช่น ขาดน้ำในฤดูแล้ง บริเวณขอบใบหรือกลางใบ

๕) เพลี้ยไก่แจ้ ระบาดมากช่วงระยะแตกใบอ่อน โดยจะกัดกินใบอ่อน

๖) เพลี้ยไฟ ระบาดมากช่วงที่ออกดอก และผลอ่อน

๗) เพลี้ยจักจั่นฝอย ระบาดมากช่วงที่ต้นแตกใบอ่อน

๘) เพลี้ยแป้ง ระบาดช่วงระยะเริ่มติดผลจนผลโตเต็มที่

๙) ไรแดง ระบาดช่วงเวลาที่มียาอากาศแห้งแล้ง เข้าทำลายบริเวณใบทุเรียน ทำให้มีสีซีดทั้งใบ

๑๐) หนอนกินขั้วผล ระบาดในระยะทุเรียนผลอ่อนจนถึงผลแก่ เข้าทำลายที่ขั้วและเปลือกผลทุเรียน

๑๑) หนอนเจาะผล ระบาดช่วงผลอายุ ๖ สัปดาห์หลังดอกบานจนถึงเก็บเกี่ยวทำลายที่ผิวผลทุเรียนและภายในเนื้อ

๑๒) หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ระบาดช่วงตั้งแต่ผลทุเรียนอายุ ๖ สัปดาห์จนถึงเก็บเกี่ยว ทำลายที่เมล็ดและภายในเนื้อ

๒.๗ การเก็บเกี่ยว

๑) การเก็บเกี่ยว นับอายุผลตั้งแต่วันดอกบานจนถึงวันเก็บเกี่ยว เช่น พันธุ์กระดุมทอง ประมาณ ๙๐ - ๑๐๐ วัน พันธุ์ชะนีประมาณ ๑๐๕ - ๑๑๐ วัน และพันธุ์หมอนทอง ประมาณ ๑๒๐ - ๑๓๕ วัน สังเกตก้านผลจะแห้งและมีสีเข้มขึ้น สัมผัสจะรู้สึกสากมือ ปากปลิงจะบวมโตเห็นรอยต่อชัดเจน เมื่อจับก้านผลแล้วแกว่งจะรู้สึกวาก้านผลมีสปริงมากขึ้น สังเกตสีผิวผลและร่องหนาม ผิวจะแห้งกร้าน ปลายหนามจะแห้งร่องหนามห่าง และกว้างขึ้น เมื่อบีบหนามเข้าหากันจะทำได้ง่าย การเคาะเปลือก จะมีเสียงก้องดังโปรงๆ ไม่แน่นทึบ การชิมปลิง เมื่อปาดขั้วผลจะพบว่าไม่มีน้ำใส ไม่ข้นเหนียว และชิมดู จะมีรสหวาน สังเกตสีเนื้อและสีเมล็ด สีเนื้อทุเรียนจะเปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีเหลืองอ่อนและเข้มขึ้น ตามลำดับ เมล็ดจะเปลี่ยนจากสีครีมเป็นสีน้ำตาล การปล่อยให้ผลทุเรียนร่วง ผลทุเรียนบนต้นเริ่มแก่ สุกและร่วงเป็นสัญญาณเตือนว่าทุเรียน ที่เหลือบนต้นเริ่มแก่สามารถเก็บเกี่ยวได้

๒) หลังเก็บเกี่ยว การขนย้าย ควรขนย้ายให้น้อยครั้งที่สุด เพราะการขนย้ายแต่ละครั้ง จะทำให้หนามทุเรียนทิ่มแทงกัน เป็นช่องทางให้เชื้อราเข้าทำลายได้ การคัดคุณภาพ คัดแยกผล ที่มีตำหนิจากโรคและแมลงจากการเก็บเกี่ยว ขั้วหัก และคัดขนาดตามความต้องการของตลาด การควบคุมโรคผลเน่า โดยการจุ่มผลในสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา การบ่มทุเรียน ด้วยการจุ่มสาร เอทธีฟอน จะทำให้ผลสุกสม่ำเสมอและมีคุณภาพดี หลังจุ่มผลทุเรียนในสารป้องกันกำจัดเชื้อรา และสารเอทธีฟอนแล้ว ให้ผึ่งผลทุเรียนให้แห้ง ติดสติ๊กเกอร์รับรองคุณภาพที่ขั้วผล รอการขนส่ง ไปยังตลาดต่อไป การเก็บรักษา อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเก็บรักษาอยู่ช่วงระหว่าง ๑๔ - ๑๖ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ ๘๕ - ๙๐ % จะเก็บรักษาไว้ได้นานประมาณ ๒ สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับ อายุของผลทุเรียน

๒.๘ มูลค่าทางเศรษฐกิจ

ทุเรียน ถือว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ เป็นผลไม้ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในระดับต้นๆ โดยในปี ๒๕๖๗ มีมูลค่าการส่งออกรวม ๔,๔๐๔.๙ ล้านบาทหรือ ๑๕๗,๕๐๖ ล้านบาท แบ่งเป็น ทุเรียนสด ๓,๗๕๕.๗ ล้านบาทหรือ ๑๓๔,๘๕๒ ล้านบาท และทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๖๔๙.๒ ล้านบาทหรือ ๒๖,๖๕๔ ล้านบาท ๒ เดือน ปี ๖๘ ส่งขายทุเรียนตลาดโลกแล้ว ๔,๓๗๔ ล้านบาท ล่าสุดปี ๒๕๖๘ ช่วง ๒ เดือนแรก (ม.ค. - ก.พ.) ไทยมีมูลค่าส่งออกรวม ๑๒๘.๕ ล้านบาทหรือ ๔,๓๗๔ ล้านบาท ปริมาณ ๒๔,๓๖๕ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๘๗ แบ่งเป็น ทุเรียนสด ๘๕.๘ ล้านบาทหรือ ๒,๙๑๘ ล้านบาทและ ทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๔๒.๗ ล้านบาทหรือ ๑,๔๕๖ ล้านบาท เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนพบว่า ไทยมีมูลค่าส่งออกทุเรียนรวม ๑๓๗.๙ ล้านบาทหรือ ๔,๘๒๒ ล้านบาท ปริมาณ ๒๔,๑๕๕ ตัน แบ่งเป็นทุเรียนสด ๙๙.๑ ล้านบาทหรือ ๓,๔๖๙ ล้านบาท และ ทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง ๓๘.๘ ล้านบาทหรือ ๑,๓๕๓ ล้านบาท (ที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news>)

เอกสารอ้างอิง

๑. กรมวิชาการเกษตร <https://www.doa.go.th/share/attachment.php?aid=๒๙๗๒>
๒. <https://www.duriannon.com>
๓. กรมวิชาการเกษตร <https://www.doa.go.th/share/attachment.php?aid=๒๙๗๓>
๔. กรมส่งเสริมการเกษตร <https://esc.doae.go.th/wp-content/uploads/๒๐๒๑/๐๖/Durian.pdf>
๕. กรมวิชาการเกษตร <https://www.doa.go.th/share/attachment.php?aid=๒๙๗๘>
๖. [http://lib๓.dss.go.th/fulltext/techno_file/CF๖๖/CF๖๖\(A๓๗\).pdf](http://lib๓.dss.go.th/fulltext/techno_file/CF๖๖/CF๖๖(A๓๗).pdf)
๗. <https://www.kalasin.go.th/t/th/provdata/sign.html>
๘. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน ๒๕๗๐
๙. <https://www.thaipbs.or.th/news>

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์
หมู่ ๖ ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
E-Mail : saraban_ksn@opsmoac.go.th
Facebook : เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์